

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tommi Leinonen

Oyj Stockmann Abp:n taloudellinen kehitys vuosina 2011–2015

Liiketalous
2016

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Tommi Leinonen
Opinnäytetyön nimi	Oyj Stockmann Abp:n taloudellinen kehitys vuosina 2011–2015
Vuosi	2016
Kieli	suomi
Sivumäärä	52
Ohjaaja	Harri Lehtimäki

Tämän opinnäytetyön tapausyritys Oyj Stockmann Abp on suomalainen pörssinoiteerattu vähittäiskaupanalan yritys. Vuonna 2008 alkaneen taloudellisen taantuman takia Stockmann on joutunut reagoimaan taloudellisiin muutoksiin usein eri tavoin. Yhtiö on muuttanut strategiaansa ja konsernin rakennetta vastatakseen kiristyneen kilpailutilanteen aiheuttamiin haasteisiin. Tässä tutkielmassa toteutetun tunnuslukuanalyysin tarkoituksena oli selvittää yrityksen taloudellinen tilanne maksuvalmiuden, kannattavuuden sekä vakavaraisuuden tunnuslukujen antamaan tietoon pohjautuen.

Tässä tutkielmassa toteutettiin kvantitatiivinen tunnuslukuanalyysi tapausyrityksen vuosien 2011–2015 tilinpäätösinformaatioon pohjautuen. Tilinpäätösanalyysi toteutettiin yrityksen taloudellisen tilan ja sen taloudellisten toimintaedellytysten määrittämiseksi. Hyvä kirjanpito tapa, tilinpäätös ja tilinpäätösanalyysi muodostivat tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen. Tutkielman ensimmäisessä teorialuvussa käsitellään läpi tilinpäätösinformaatiota. Toinen teorialuku pyrkii rakentamaan ymmärrystä tilinpäätösanalyysistä, sen rakenteesta, menetelmistä ja kannattavuuden, vakavaraisuuden sekä maksuvalmiuden tunnusluvuista. Tutkimuksen neljäs pääluku kattaa tutkimuksen empiriaosuuden. Luvussa esitellään lyhyesti tapausyritys ja analysoidaan yrityksen vuosien 2011–2015 tilinpäätöksen lukuja tutkimuksen teoriaosuuteen peilaten. Viidennessä luvussa tehdään yhteenveto ja vastataan tutkimuskysymykseen; mikä on ollut Oyj Stockmann Abp:n taloudellinen tilanne ja sen kehitys vuosina 2011–2015 tilinpäätöksen tunnuslukuanalyysin perusteella.

Tässä tutkielmassa käytetty tunnuslukuanalyysi valotti Stockmannin taloudellisen kehityksen suuntaa ja syitä, ja vahvisti edelleen yleistä mielikuvaa pörssiyhtiön hyvin haasteellisesta tilanteesta. Liiketoiminnan kannattavuus laski merkittävästi tarkasteluajanjakson aikana, mutta esimerkiksi maksuvalmiuden kehittymisen suhteen ei tarkasteluajavälillä tapahtunut yhtä radikaaleja muutoksia.

Avainsanat	Tilinpäätös, tunnuslukuanalyysi, taloudellinen kehitys, vähittäiskauppa
------------	---

ABSTRACT

Author	Tommi Leinonen
Title	The economic development of Oyj Stockmann Abp during the years 2011–2015.
Year	2016
Language	Finnish
Pages	52
Name of Supervisor	Harri Lehtimäki

The case company of this thesis is a Finnish publicly listed retail company Oyj Stockmann Abp. Due to the economic crisis that began in 2008, Stockmann has had to react to economic changes in many different ways. The company has changed its strategy and corporate structure to respond to the challenges posed by tougher competition. In this study a key figure analysis is conducted to examine the case company's financial situation by analyzing the company's liquidity, profitability and solvency ratios.

A quantitative key figure analysis of the case company's financial statements from the years 2011–2015 was conducted in this study. Financial statement analysis was carried out to determine the financial status of the company. Generally accepted accounting principles, the financial statement and financial statement analysis forms the theoretical framework of the study. The thesis' first chapter deals with the theory of the financial statement. Second theory chapter aims to build understanding of financial statement analysis, its structure and outcomes of profitability, solvency and liquidity indicators. Fourth main chapter of the study covers the empirical part of the study. This chapter briefly presents the case company and the analysis of the company's financial statements from years 2011–2015 is carried out according to the theoretical framework. The fifth chapter summarizes and responds to the research question; how did Oyj Stockmann Abp's economic situation develop during years 2011–2015 based on the statistical analysis of the financial statements.

Key figure analysis was used in this thesis to shed light on the direction and the reasons for Stockmann's economic development. This analysis and its results further strengthened the overall image of a very challenging economic situation of the company. Business profitability fell significantly over the period of 2011–2015, but, for example, the liquidity developed in much more stable manner.

Keywords	The financial statements, key figure analysis, economic development, retailing
----------	--

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1. JOHDANTO	7
1.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite	8
1.2 Tutkimusmenetelmä	8
1.3 Tutkimuksen rakenne	9
2. TILINPÄÄTÖS	10
2.1 Tilinpäätöksen käyttäjät	11
2.2 Tilinpäätöksen laatimista koskevat periaatteet	12
2.3 Kirjanpidon jaksollisuus, tilinpäätöserien jaksottaminen ja arvostus	14
2.4 Tilinpäätöksen sisältö	15
2.4.1 Tase	16
2.4.2 Tuloslaskelma	16
2.4.3 Rahoituslaskelma ja toimintakertomus	17
2.4.4 Liitetietojen erittely ja tase-erittely	18
2.4.5 Tilintarkastuskertomus	18
2.5 Yritysten välinen tilinpäätösten vertailtavuus	19
3. TILINPÄÄTÖSANALYYSI	20
3.1 Tilinpäätösanalyysin vaiheet	21
3.2 Tilinpäätösanalyysin menetelmät	22
3.3 Tilinpäätöksen oikaiseminen analyysiä varten	23
3.4 Tilinpäätöksen tunnuslukuanalyysi	26
3.5 Tunnusluvut ja niiden tulkinta	27
3.5.1 Kannattavuus	27
3.5.2 Maksuvalmius	32
3.5.3 Vakavaraisuus	34
4. OYJ STOCKMANN ABP:N TUNNUSLUKUANALYYSI	37
4.1 Tapausyrityksen esittely	37
4.2 Tunnuslukuanalyysin lähtökohdat	38

4.3 Kannattavuuden tunnusluvut	39
4.4 Maksuvalmiuden tunnusluvut	43
4.5 Vakavaraisuuden tunnusluvut	46
5. YHTEENVETO	49
LÄHTEET	52

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Yrityksen sidosryhmät

Kuvio 2. Kirjanpidon jaksollisuus

Kuvio 3. Yrityksen talouden kokonaisuus

Taulukko 1. Tuloslaskelman oikaisu

Taulukko 2. Oyj Stockmann Abp:n käyttökate-% vuosina 2011–2015.

Taulukko 3. Oyj Stockmann Abp:n liiketulos-% vuosina 2011–2015.

Taulukko 4. Oyj Stockmann Abp:n nettotulos-% vuosina 2011–2015.

Taulukko 5. Oyj Stockmann Abp:n rahoitustulos-% vuosina 2011–2015.

Taulukko 6. Oyj Stockmann Abp:n oman pääoman tuotto-% vuosina 2011–2015.

Taulukko 7. Oyj Stockmann Abp:n sijoitetun pääomantuotto-% vuosina 2011–2015.

Taulukko 8. Oyj Stockmann Abp:n quick ratio arvot vuosina 2011–2015.

Taulukko 9. Oyj Stockmann Abp:n current ratio arvot vuosina 2011–2015.

Taulukko 10. Oyj Stockmann Abp:n myyntisaamisten kiertoaika (pv) vuosina 2011–2015.

Taulukko 11. Oyj Stockmann Abp:n ostovelkojen kiertoaika (pv) vuosina 2011–2015.

Taulukko 12. Oyj Stockmann Abp:n omavaraisuusaste vuosina 2011–2015.

Taulukko 13. Oyj Stockmann Abp:n suhteellinen velkaantuneisuus-% vuosina 2011–2015.

Taulukko 14. Oyj Stockmann Abp:n gearing arvot vuosina 2011–2015.

1. JOHDANTO

Vuonna 2008 alkanut taloudellinen taantuma on vaikuttanut monen suomalaisen yrityksen ja kuluttajan taloustilanteeseen. Kuluttajien aleneva ostovoima sekä kansainvälistyvät markkinat ovat vaikuttaneet merkittävästi suomalaisten toimijoiden taloudelliseen tilanteeseen ja tehnyt tulevaisuuden näkymistä epävarmoja. Yritysten tilinpäätöstiedot ovat keskeinen keino yritysten taloudellisen tilanteen määrittelymiseen etenkin laskusuhdanteen aikana. Tilinpäätöstiedot palvelevat useaa eri tahoa, jotka etsivät tilinpäätöksen laajasta tietomäärästä heidän intressiensä kannalta oleellisempia tietoja ja lukuja. Kirjanpitoon pohjautuva tilinpäätös on avain yrityksen maksuvalmiuden, kannattavuuden sekä vakavaraisuuden määrittelymiseen. Nämä on mahdollista määritellä tilinpäätösinformaatioon pohjautuvan tilinpäätösanalyysin avulla.

Tämän opinnäytetyön tapausyritys on Oyj Stockmann Abp, joka on tunnettu suomalainen, vuonna 1862 perustettu pörssinoteerattu vähittäiskaupanalan yritys. Stockmann työllistää noin 13 000 henkilöä, ja osakkeen omistajia on noin 55 000. (Stockmann 2015.) Stockmann on joutunut reagoimaan taloudellisiin muutoksiin usein eri tavoin. Yhtiö on muuttanut strategiaansa ja konsernin rakennetta vastataksaan kilpailutilanteen aiheuttamiin haasteisiin. Tästä johtuen Stockmann on todella mielenkiintoinen tapausyritys tutkimuksen analyysiin. Stockmannin viimeaikaisissa liiketoiminnan muutoksissa on helposti havaittavissa merkittävä tehostamisen tarve, ja he ovatkin asettaneet tavoitteekseen sen, että jokaisen yrityksen neliömetrin tulee olla kannattava. Tilinpäätösanalyysin tunnuslukujen analysoinnin avulla saatuja tietoja on kannattavaa peilata yrityksen asettamiin pitkäaikavälin tavoitteisiin.

Tilinpäätösanalyysin tarkoituksena on selvittää yrityksen taloudellinen tilanne tärkeimpien tunnuslukujen antamaan tietoon pohjautuen. Tilinpäätösanalyysissä keskitytään erityisesti yrityksen maksuvalmiuteen, kannattavuuden tunnuslukuihin ja vakavaraisuuteen. (Salmi 2012, 133-134.)

1.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tehdä selkoa siitä, miten Oyj Stockmann Abp:n taloudellinen tila on muuttunut viime vuosien tiukentuneen taloustilanteen ja kiristyneen kilpailun vuoksi. Tutkimusongelmaan pyritään vastaamaan tunnuslukuanalyysin toteuttamisen ja sen lopputuloksena saatavien taloudellisten tunnuslukujen avulla.

Tutkimuksen ensimmäinen tavoite on selvittää, miten tilinpäätöstiedoista johdetaan maksuvalmiuden, kannattavuuden sekä vakavaraisuuden tunnusluvut, ja miten näiden avulla pystytään muodostamaan kuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Toisena tavoitteena on määritellä tapausyrityksen, Oyj Stockmann Abp:n, taloudellinen tilanne ja sen kehitys vuosina 2011–2015 toteuttamalla tunnuslukuanalyysi. Kolmantena tavoitteena on tunnuslukuanalyysiin perustuen muodostaa käsitys siitä, mitkä yrityksen ulkoiset ja sisäiset tekijät ovat vaikuttaneet korkean hintaluokan vähittäiskaupan alan yritykseen Oyj Stockmann Abp:iin.

1.2 Tutkimusmenetelmä

Tässä tutkielmassa toteutetaan kvantitatiivinen tunnuslukuanalyysi tapausyrityksen vuosien 2011–2015 tilinpäätösinformaatioon pohjautuen sekä *Navita Yritysmalli* -ohjelmasta saatujen vähittäiskaupan alan tunnuslukujen mediaaniarvojen kehitykseen pohjautuen. Tämän opinnäytetyön empiriaosuuteen on otettu analyysiin mukaan useampi tilikausi, sillä yhden tilikauden perusteella ei tule muodostaa johtopäätöksiä pidemmän aikavälin kehityksestä (Salmi 2012, 122).

Tilinpäätösanalyysi toteutetaan yrityksen taloudellisen tilan ja sen taloudellisten toimintaedellytyksien määrittelemiseksi. Vaihtoehtoisesti olisi mahdollista toteuttaa yritystutkimus, tilinpäätösanalyysi tai tunnuslukuanalyysi, joka on osa tilinpäätösanalyysiä. Yritystutkimus on kuitenkin hyvin laajamittainen tutkimus, jonka suorittavat usein esimerkiksi luottoluokitusyhtiöt ja muut vastaavat luottolaitokset. Tunnuslukuanalyysi puolestaan on suhteellisen yksinkertainen analyysimuoto, jossa johtopäätökset tehdään ainoastaan yrityksen tunnuslukujen perusteella laa-

jemman kokonaisuuden sijaan. Tunnuslukuanalyysiä hyödynnetäänkin osana tilinpäätösanalyysiä. (Niskanen & Niskanen 2003, 8–11.) Tässä opinnäytetyössä johtopäätökset rakennetaan ja tutkimuskysymykseen vastataan tunnuslukuanalyysin keinoin.

1.3 Tutkimuksen rakenne

Hyvä kirjanpitotapa, tilinpäätös ja tilinpäätösanalyysi muodostavat tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen. Tutkimus koostuu neljästä pääluvusta. Ensimmäisessä teorialuvussa käydään läpi tilinpäätösinformaatiota eli miksi tilinpäätös tehdään, miksi se on tärkeä yritykselle sekä sidosryhmille ja tehdään selkoa tilinpäätöksen laatimisen periaatteista. Toinen teorialuku pyrkii rakentamaan ymmärrystä tilinpäätösanalyysistä, sen rakenteesta, menetelmistä ja kannattavuuden, vakavaraisuuden sekä maksuvalmiuden tunnusluvuista.

Tutkimuksen neljäs pääluku kattaa tutkimuksen empiriaosuuden. Luvussa esitellään lyhyesti tapausyritys ja analysoidaan yrityksen vuosien 2011–2015 tilinpäätöksen lukuja tutkimuksen teoriaosuuteen peilaten. Viidennessä luvussa tehdään yhteenveto ja vastataan tutkimuskysymykseen; mikä on ollut Oyj Stockmann Abp:n taloudellinen tilanne ja sen kehitys vuosina 2011–2015 tilinpäätöksen tunnuslukuanalyysin perusteella.

2. TILINPÄÄTÖS

Jokainen liike- tai ammattitoimintaa harjoittava on Suomessa kirjanpitovelvollinen. Suomessa tilinpäätöksen laadintaa säätelevät *kirjanpitolaki* (1336/997) ja *kirjanpitoasetus* (1339/1997). Kirjanpitolaki edellyttää, että kirjanpitovelvolliset noudattavat hyvää kirjanpitolapaa, mutta hyvää kirjanpitolapaa ei kuitenkaan määritellä kirjanpitolaissa (KPL 1 luku 3§.) Hyvä kirjanpitolapa tarkoittaa, että kirjanpitovelvolliset noudattavat kirjanpidon lainsäädäntöä sekä konventioita eli sovinnaisäännöksiä eli periaatteessa sitä, että kirjanpito on hoidettu hyvin. (Tomperi 2011, 7.)

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimiva *kirjanpitolautakunta* (KILA) ohjaa hyvää kirjanpitolapaa, jota kaikkien kirjanpitovelvollisten tulee noudattaa. Kirjanpitolautakunta on määritellyt, miten kirjanpitolakia voidaan soveltaa ja miten kirjanpitoa yleisesti pidetään. Verolainsäädäntö, osakeyhtiölaki, laki avoimista ja kommandiittiyhtiöistä, osuuskuntalaki, säätiölaki ja yhdistyslaki sisältävät myös säännöksiä kirjanpitoon liittyen, jotka ohjaavat hyvää kirjanpitolapaa. (Tuomi-Sorjonen 2013, 85.) Tilinpäätöksen tarkoituksena on luoda yrityksen sidosryhmille, niin sisäisille kuin ulkoisillekin, staattinen kuva yrityksen taloudellisesta asemasta ja suoriutumisesta (Seppänen 2011, 15).

Tärkeimpänä sääntönä hyvässä kirjanpitolavassa voidaan pitää sitä, että tilinpäätöksen tulee antaa aina oikeat ja riittävät tiedot yrityksen tai muun kirjanpitovelvollisen tahon toiminnan tuloksesta sekä taloudellisesta asemasta (Tuomi-Sorjonen 2013, 85) ja sen tulee sisältää kaikki oleelliset liitetiedot, jotka täydentävät tuloslaskelman, rahoituslaskelman sekä taseen tietoja (Salmi 2012, 26). Liikekirjanpito eli kirjanpitolain ja kirjanpitoasetuksen mukainen, kaikkien kirjanpitovelvollisten yhtenäisesti noudattama informaatiojärjestelmä käsittää kuitenkin tämän lisäksi monta säädöstä ja vaatimusta (Salmi 2012, 22).

Tämän ensimmäisen teorialuvun tarkoitus on tehdä selkoa hyvästä kirjanpitolavasta ja tilinpäätöksen sisällöstä, jotta lukijalle rakentuu ymmärrys yleisistä vaatimuksista, joita tutkimuksen tapausyritys, kuten muut samankaltaiset yritykset, noudattaa.

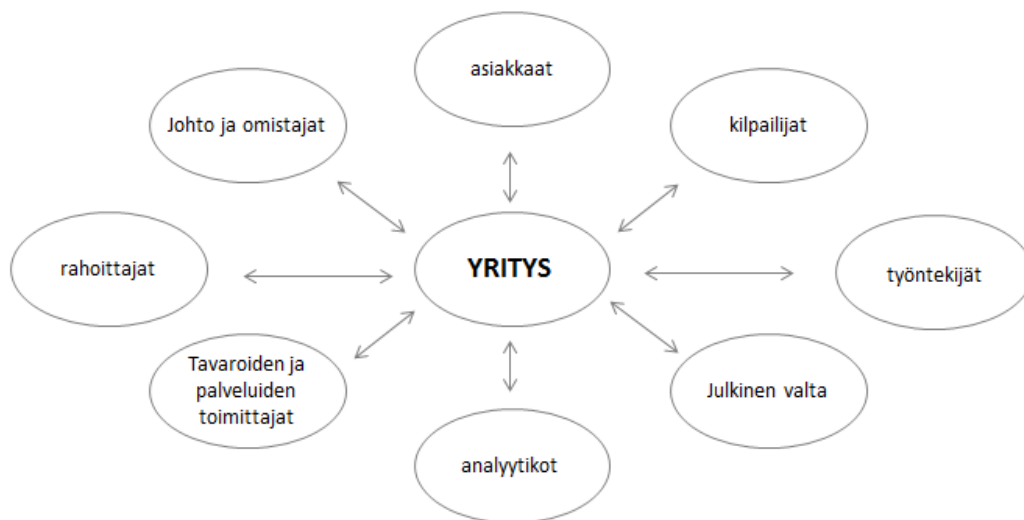
2.1 Tilinpäätöksen käyttäjät

Tilinpäätös on oleellinen osa liikekirjanpitoa ja sen on tärkeää olla standardien mukainen, jotta kaikki yrityksen sidosryhmät saavat realistisen kuvan yrityksestä ja sen taloudellisesta tilanteesta. Sidosryhmiä on useassa tapauksessa monta erilaista, ja heillä kaikilla on omat intressinsä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 22, Salmi 2012, 24.) Eri sidosryhmät saattavat myös olla kiinnostuneita eri tilinpäätöksen tiedoista kuin toiset. Tässä alaluvussa on tarkoitus luetella yritysten tärkeimmät sidosryhmät sekä tilinpäätöksen oleelliset käyttäjät. Alla on ensin lueteltu yrityksen ulkoiset sidosryhmät sekä heidän motiivinsa tilinpäätöksen analysointiin ja seuraavaksi on lueteltu yrityksen sisäiset sidosryhmät.

Asiakkaat ovat yksi sidosryhmä, joka on useimmiten kiinnostunut yrityksen toiminnan jatkuvuudesta eli käytännössä siitä, pystyykö yritys tyydyttämään heidän tarpeensa jatkossakin. *Julkista valtaa* kiinnostaa tilinpäätöksessä verojen maksu ja yrityksen tarjoamien työpaikkojen pysyvyys. Yrityksen kyky vastata sitoumuksistaan eli riittävät suuret rahavirrat kiinnostavat yrityksen *lainanantajia*. Yrityksen *kilpailijat* etsivät tilinpäätöksistä usein tietoja, joiden avulla he määrittelevät omia sekä kilpailijoiden vahvuuksia ja heikkouksia eli vallitsevan kilpailuaseman. *Alihankkijat ja tavarantoimittajat* ovat luonnollisesti kiinnostuneet yrityksen maksukykyvystä sekä ostojen mahdollisesta jatkuvuudesta. (Salmi 2012, 24.)

Yritysten sisäisiin sidosryhmiin kuuluvat *toimiva johto*, joka tarvitsee tilinpäätöksen tarjoamaa informaatiota ohjauksen ja päätöksenteon tueksi. Yrityksen arvo, omistukseen liittyvät riskit ja tuotot puolestaan kiinnostavat yrityksen *omistajia*, jotka muodostavat toisen sisäisen tilinpäätöksen käyttäjän. (Salmi 2012, 24.) Viimeisenä tilinpäätöksen käyttäjänä voidaan mainita *analyytikot*, joiden tehtävä on palvella tilanteesta riippuen useita eri edellä mainittuja sidosryhmiä kuten lainanantajia ja nykyisiä sekä tulevia omistajia. Analyytikoita kiinnostaa tilinpäätöksessä erityisesti ne tiedot, joiden perusteella arvioidaan riskiä, tuottoa sekä investointipotentiaalia. Julkista valtaa ja tutkimuksia analyytikot palvelevat kansantalouden ny-

kytilää ja tulevaisuutta yritysten tilinpäätöksiä ja tulevaisuuden näkymiä analysoida. (Salmi 2012, 24.)

Kuvio 1. Yrityksen sidosryhmät (Salmi 2012, 13).

2.2 Tilinpäätöksen laatimista koskevat periaatteet

Kuten aikaisemmin jo todettiin, on tilinpäätöksen tarkoituksena luoda oikea ja riittävä kuva kirjanpitovelvollisen tilikauden tuloksesta sekä taloudellisesta asemasta. Jotta tilinpäätöksestä voidaan tehdä johtopäätöksiä yrityksen rahaprosessista, tulee tilinpäätöstä tehtäessä noudattaa yleisiä tilinpäätösperiaatteita, joista voi poiketa vain poikkeustilanteissa. (Salmi 2012, 27–29.)

Salmi (2012) esittää teoksessaan viisi yleistä tilinpäätösperiaatetta. Ensimmäinen periaate on *jatkuvuuden periaate* eli oletus yrityksen toiminnan jatkuvuudesta. Tällä periaatteella tarkoitetaan sitä, että yrityksen toiminnan oletetaan jatkuvan normaalisti seuraavalla tilikaudella. Tällä oletuksella on merkitystä yrityksen omaisuuden arvoja määriteltäessä ja arvona tälle käytetään tulonodotuksia. Tästä periaatteesta voi poiketa ainoastaan silloin, kun yritys suunnittelee toiminnan lopettamista tai se on ajautunut vakavaan taloudelliseen kriisiin. Jatkuvuuden periaatteeseen liit-

tyy myös tasejatkuvuus eli oletus, että edellisen tilikauden päättävä tase toimii seuraavan tilikauden tilinavauksen perustana. (Salmi 2012, 27, KPL luku 3, 3§ 30.12.2015/1620.)

Toinen periaate on *johdonmukaisuuden periaate* eli *laatimisperiaatteiden ja -menetelmien johdonmukainen noudattaminen tilikaudesta toiseen*. Tämän periaatteen turvin tilinpäätöksen tulkitsijan tulee voida luottaa siihen, että tilinpäätösinformaation luoma kuva yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta tilanteesta on tilikausien välillä vertailukelpoinen. Tästä johtuen esimerkiksi laskentaperiaatteiden ja valuuttakurssien muuttumisesta tulee tiedottaa. *Varovaisuuden periaatteella* tarkoitetaan tilikauden tuloksesta riippumatonta varovaisuutta, jolla tarkoitetaan tulojen arvioimista varovaisuutta noudattaen ja ainoastaan realisoituneet voitot merkitään tilinpäätökseen. Oleellisimpana antina tällä periaatteella on se, ettei omaisuutta saa arvioida liian suureksi eikä velkoja liian pieniksi. (Salmi 2012, 27, KPL luku 3, 3§ 30.12.2015/1620.)

Suoriteperiaatteella tarkoitetaan tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen huomioimista maksujen suorituspäivästä riippumatta. Tulo tulee siis kirjata suoritteiden sopimuksen mukaisen luovuttamisen hetkellä tuotoksi tuloslaskelmaan ja kulu vastaavasti suoritteiden vastaanottamisen aikaan. Tämän periaatteen nojalla huomioidaan myös pidempiaikaisten investointien poistot. Viimeinen yleisperiaate tilinpäätökseen liittyen on *kaikkien omaisuus- ja rahoituserien arvostaminen erikseen*. Tämän periaatteen noudattaminen edellyttää jokaisen omaisuuserän kirjaamista erillään muista samanlaatuista hyödykkeistä. Vaikka hyödykkeet olisivatkin samanlaatuisia, on niiden hankintahinnan netottaminen hyvän kirjanpitotavan vastaista, sillä toisen hyödykkeen arvonnousulla ei voida kompensoida toisen arvonalaskua. Yrityksen samaan yritykseen kohdistuvien saamisten ja velkojen netottaminen on myös kiellettyä. (KPL luku 3, 3§ 30.12.2015/1620, Salmi 2012, 27–28.)

Näiden viiden periaatteen mukaisesti laadittu tilinpäätös tarjoaa mahdollisuuden tilinpäätösanalyysin ja sen tuloksien optimaaliseen luotettavuuteen Tilinpäätöksestä voidaan näin ollen tehdä johtopäätöksiä, mutta luonnollisesti tietyillä rajoituksilla. Johtopäätökset ovat usein *Salmen* (2012) mukaan reipasotteisia ja pitkälle meneviä

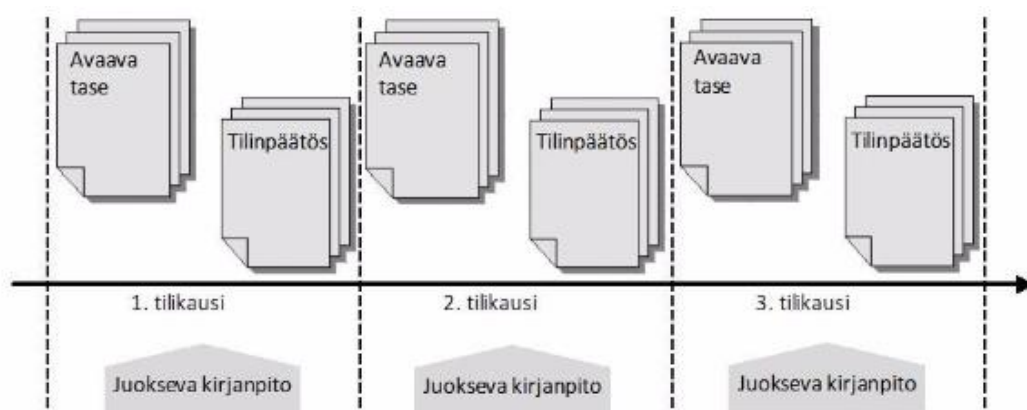
niiden kuitenkin pohjautuen suhteelliseen kapeaan informaation määrään, joten tämänkin opinnäytetyön analyysissa on tarkoitus pyrkiä tietyntylaiseen varovaisuuteen ja muodostamaan mahdollisimman realistinen kuva tapausyrityksen taloudellisesta tilanteesta.

2.3 Kirjanpidon jaksollisuus, tilinpäätöserien jaksottaminen ja arvostus

Alaluvun 2.2 osuudessa kuvailtiin tilinpäätöksen yleisperiaatteet, joista yksi oli tilinpäätöksen suoriteperusteinen laadinta. Tämä periaate liittyy läheisesti tilinpäätöserien jaksottamiseen ja arvostukseen, sillä samojen periaatteiden mukaisesti tulee taseen omaisuus- ja velkaerät arvostaan samoin perustein sekä tuloslaskelman tuotto- ja kuluerät kohdistaa tilikausille suoritteiden ajankohdan mukaisesti (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 34).

Kirjanpito on joukko rekistereitä, jotka kuvaavat yrityksen reaali- ja rahaprosessia. Yrityksen tulos voitaisiin periaatteessa laskea totaalituloksena eli koko yrityksen toiminnan aikaiset tuotot ja kulut laskettaisiin kerralla yhteen totaalituloksen saamiseksi. Koska tilinpäätöksen tärkeimpiä tehtäviä on tulevien toimintaedellytyksien arviointi, on yrityksen tuloksellisuuden arviointi kannattavampaa säännöllisissä jaksoissa. (Salmi 2012, 24–25.)

Tilikausi määritellään usein 12 kuukauden mittaiseksi, mutta sen ei kuitenkaan tarvitse olla kalenterivuosi. Tilikausi alkaa aina pituudestaan huolimatta alkavalla taseella. Alkavan taseen tarkoitus on rakentaa ymmärrys yrityksen omaisuudesta, tuotto-odotuksista sekä siitä, mistä lähteistä ja miten yrityksen omaisuus on rahoitettu. Kaikki ennalta määrätyn tilikauden aikaiset tulot ja menot kirjataan juoksevaan kirjanpitoon ja tilikauden lopussa laaditaan määrämuotoinen tilinpäätös, joka koostuu seuraavassa alaluvussa esitettävistä osista. Näin on saatu laadittua kuva tilikauden tuloksesta, joka puolestaan toimii perustana seuraavan juoksevan kirjanpidon tilikauden avaavalle taseelle. (Salmi 2012, 25.) Kuviossa 2. on havainnollistettu kirjanpidon jaksollisuutta suhteessa juoksevaan kirjanpitoon.

Kuvio 2. Kirjanpidon jaksollisuus (Salmi 2012, 25).

Tilinpäätöserien jaksottamisella tarkoitetaan tulojen ja menojen kohdistamista suoriteperusteen mukaisesti eli tulo- tai menoerä kohdistetaan sille tilikaudelle, jolloin suoritus tapahtuu, eikä sille, jolloin maksu tapahtuu (Salmi ym. 2004, 34; Salmi 2012, 27–28).

2.4 Tilinpäätöksen sisältö

Kirjanpitolaki määrää tilikaudelta laadittavan tilinpäätöksen sisällöstä. Tilinpäätöksen tulee aina sisältää *tase*, joka kuvaa tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa, *tuloslaskelma*, joka kuvaa tuloksen muodostumisen, *rahoituslaskelma*, josta selviää varojen hankintaan ja niiden käyttöön liittyvät tiedot. Rahoituslaskelma on osa tilinpäätöstä kun kirjanpitovelvollinen on suuryritys tai merkittävä yhteisö. Näiden lisäksi tilinpäätöksessä tulee aina olla taseen, tuloslaskelman sekä rahoituslaskelman liitteenä oleelliset *liitetiedot*. (KPL luku 3, 1§ 30.12.2015/1620.)

Edellä mainittujen lisäksi tilinpäätöksen tulee liittää *toimintakertomus* aina kun kirjanpitovelvollisena on julkinen osakeyhtiö, osuuskunta tai yksityinen osakeyhtiö, joka ei ole mikro- tai pienyritys tai kun kyseessä on yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö (KPL luku 3, 1§ 30.12.2015/1620). Kirjanpitolain mukaan tilinpäätökseen kuuluvien asiakirjojen ja liitteiden tulee olla selkeitä ja niiden avulla on pystyttävä muodostamaan yhtenäinen kokonaisuus. Tässä alaluvussa pyritään rakentamaan syvempää ymmärrystä tilinpäätöksen eri osioista ja niiden sisällöstä. Tämän

opinnäytetyön tapausyrityksen ollessa konserni, joka on velvollinen laatimaan konsernitalinpäätöksen, avataan tässä alaluvussa tilinpäätöksen sisältöä myös konsernitalinpäätöksen osalta.

2.4.1 Tase

Kaikkien kirjanpitovelvollisten tulee laatia tase samalla kaavalla. Taseesta selviää yrityksen taloudellinen tila tilinpäätöksen tekohetkellä. Tase koostuu kahdesta puolesta, vastaavat sekä vastattavat. Taseen vastaavat-puolelle kirjataan kaikki yrityksen liiketoimintaan sitoutuneet pääomat eli omaisuus, joka jaetaan pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin. Vastaavat eli omaisuuserät tulee esittää taseessa likvidijärjestyksessä. *Likvidijärjestyksellä* tarkoitetaan sitä, että erät luetellaan heikoimmin rahaksi muutettavista likvideihin omaisuuseriin. (Yritystutkimus 2011, 27; Salmi 2012, 63–83.)

Vastattavat eli taseen pääomapuoli puolestaan kuvaa sitä, mistä lähteistä yrityksen liiketoimintaan sitoutunut omaisuus on rahoitettu. Kuten vastaavat-osiossa, tulee vastattavaa-puolellakin taseessa erät esittää määritellyssä järjestyksessä. Ensin tulee esittää yrityksen oma pääoma kuten voittovarot ja osakkeet. Näiden jälkeen esitetään vieraan pääoman erät jaoteltuna pitkäaikaiseen sekä lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan. (Yritystutkimus 2011, 27; Salmi 2012, 63–83.)

2.4.2 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma laaditaan jokaiselta tilikaudelta ja sen tarkoituksena on kuvata, miten kyseisen tilikauden tulos on muodostunut (Leppiniemi ym. 2006, 46). Tuloslaskelma laaditaan aiemmin esitettyä suoriteperustetta noudattaen, ja se kuvaa tuloksen muodostumisen vähennyslaskun muodossa. Ammatinharjoittajille, aatteellisille yhteisöille sekä säätiöille ja kiinteistöyhtiöille on laadittu omat tuloslaskelma kaavat. Tuloslaskelma on mahdollista toteuttaa toiminta- ja kululajikohtaisen kaavan mukaan kirjanpitovelvollisen valinnan mukaisesti. (Yritystutkimus ry 2011, 11; Leppiniemi ym. 2006, 46.)

Tuloslaskelman saa laatia bruttotuloksella alkavana, jos päättyneellä ja sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella yrityksen liikevaihto on ollut yli 3,4 miljoonaa euroa,

taseen loppusumma on ylittänyt 1,7 miljoonaa euroa tai sen palveluksessa on 25 henkilöä tai enemmän. Bruttotuloksen muodostaa kululajikohtaisessa tuloslaskelmassa liikevaihto, varastojen muutos, valmistus omaan käyttöön, muut tuotot sekä materiaalit ja palvelut. Toimintokohtaisessa liikekaavassa bruttotuloksi puolestaan yhdistetään liikevaihto, hankinnan ja valmistuksen kulut sekä liiketoiminnan muut tuotot. (Yritystutkimus ry 2011, 11.)

Kirjanpitovelvollisen liikkumavara tuloslaskelman tekemisessä on hyvin pieni, sillä tuloslaskelman rakenne eli liikekaava on Euroopan yhteisöjen tilinpäätösdirektiiveihin perustuva. Yleisin käytetty tuloslaskelman liikekaava on kululajikohtainen kaava. (Leppiniemi ym. 2006, 46.)

2.4.3 Rahoituslaskelma ja toimintakertomus

Kirjanpitovelvollisen on laadittava *rahoituslaskelma*, jos kyse on julkisesta osakeyhtiöstä tai jos yhtiötä ei voida pitää pienenä kirjanpitovelvollisena kirjanpitolain mukaan (Yritystutkimus ry 2011, 10). Rahoituslaskelman tarkoitus on tehdä selkoa varojen hankinnasta ja niiden käytöstä kyseisen tilikauden aikana. Rahoituslaskelmasta tulee käydä ilmi kirjanpitovelvollisen liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirrat sekä rahoituksen rahavirrat eli yrityksen vastaanottamat ja maksamat rahat. Kirjanpitoasetus määrittelee rahoituslaskelmalta vaadittavat keskeiset sisällöt, mutta sille ei ole säädetty omaa vakimuotoista kaavaa. Rahoituslaskelman osalta eri yritysten keskinäinen vertailukelpoisuus on parempaa kuin ainoastaan taseen ja tuloslaskelman avulla. Tämä johtuu siitä, että arvostamisella ja jaksottamisella ei ole saatuun ja maksettuun rahaan samaa merkitystä kuin taseeseen ja tuloslaskelmaan, sillä rahoituslaskelman sisältö perustuu konkreettiseen rahavirtaan. (Leppiniemi ym. 2006, 47.)

Toimintakertomus on se tilinpäätöksen osa, jonka tarkoituksena on muodostaa kuva kirjanpitovelvollisen toiminnan kehittymisestä ja tuloksellisuudesta, taloudellisesta tilanteesta sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä (KPL 3. luku 1 a § 30.12.2015/1620; Leppiniemi ym. 2006, 48). Toimintakertomus tulee liittää ti-

linpäättökseen, jos kirjanpitovelvollinen yritys on laskenut liikkeelle julkisen kaupankäynnin kohteena olevia arvopapereita tai sitä ei voida kirjanpitolain mukaan pitää pienenä kirjanpitovelvollisena (Yritystutkimus ry 2011, 10).

Toimintakertomus sisältää hallituksen tulkinnan yrityksen menestymisestä, ja se kattaa yrityksen taloudellisen aseman ja muiden toimintaan vaikuttavien tekijöiden selonteon. Toimintakertomuksen tietojen on tarkoitus auttaa tilinpäätöksen tulkinnaissa ja sen antamien tietojen perusteella voidaan päätellä, millaisesta tilikaudesta oli yrityksen näkökulmasta kyse eli oliko se edustava tai tavanomainen kyseiselle yritykselle. (Leppiniemi ym. 2006, 48-49.)

2.4.4 Liitetietojen erittely ja tase-erittely

Kirjanpitolaissa on määritelty tase-erittelyiden ja liitetietojen erittelyiden osuus tilinpäätöksessä (KPL 3 luku, 13§ 30.12.1997/1336). Liitetietojen erittelyllä tarkoitetaan yksityiskohtaisia luetteloita liitetietoina ilmoitetuista vakuuksista ja vastuusitoumuksista kun taas tase-erittely laaditaan vaihto-omaisuudesta ja pysyvistä vastaavista muun muassa. Näiden molempien tarkoituksena on varmistaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen oikeellisuuden tarkasteltavuutta. Tase-erittelyn ja liitetietojen erittelyn perusteella esimerkiksi tilintarkastaja voi varmistua tilinpäätöksen oikeellisuudesta ja ne ovat merkittäviä myös silloin, kun tarkoituksena on varmistua siitä, että yrityksen varat ovat oikeasti olemassa ja yrityksen hallussa. Erittely ovat yrityksen sisäisiä asiakirjoja eikä niitä julkisteta. Näin ollen niissä ei saa olla tietoa, joka ei kävisi ilmi tilinpäätöksestä tai toimintakertomuksesta. (Leppiniemi ym. 2006; 49.)

2.4.5 Tilintarkastuskertomus

Vakiomuotoinen eli puhdas *tilintarkastuskertomus* kertoo siitä, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kirjanpitovelvollisen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, eikä tilinpäätös sisällä olennaisia puutteita tai virheitä. Tilintarkastuskertomus sisältää tilintarkastajien vakuutuksen siitä, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikean ja riittävän kuvan yrityksen tuloksesta ja sen taloudellisesta ase-

masta. Tilintarkastuskertomukseen kannattaa tutustua tilinpäätösanalyysiä tehtäessä, vaikkei se vakimuotoisuudesta johtuen usein annakaan yrityksestä ja sen tilasta tai toiminnasta uutta tietoa. Tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää lausunto, jossa todetaan, antavatko tilinpäätös ja toimintakertomus noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Lisäksi lausunnosta tulee ilmetä, ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ristiriidattomat. Tilintarkastuskertomuksen tehtävänä on toimia ikään kuin sertifikaattina siitä, että tilinpäätös on ainakin pääpiirteittäin luotettava ja oikein laadittu. (Yritystutkimus ry 2011, 50; Leppiniemi ym. 2006, 58.)

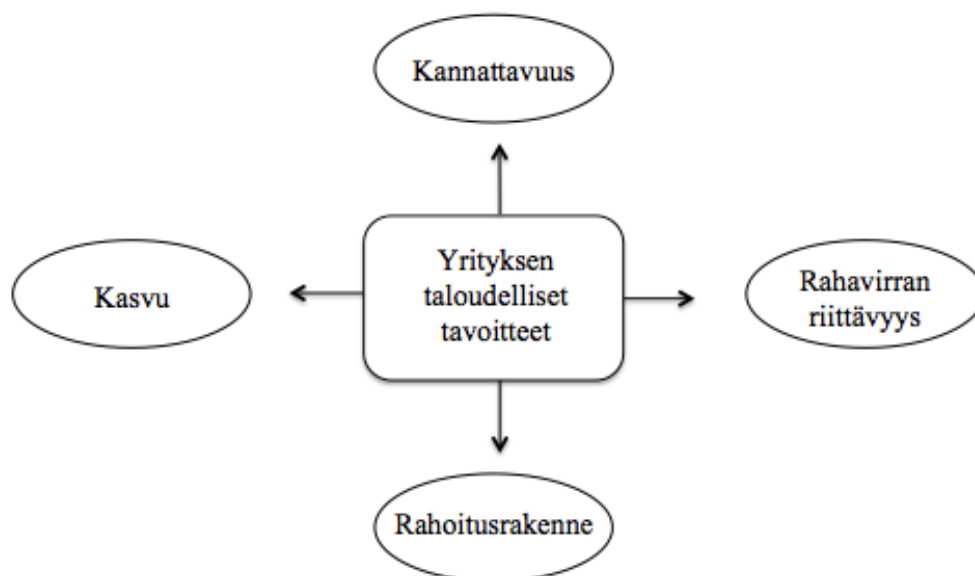
2.5 Yritysten välinen tilinpäätösten vertailtavuus

Koska kaikki Suomessa liike- ja ammattitoimintaa harjoittavat ovat kirjanpitovelvollisia ja he noudattavat samoja periaatteita tilinpäätöksen laadinnassa, ovat tilinpäätöksistä saadut tiedot periaatteessa vertailukelpoisia yritysten ja ajanjaksojen välillä (Salmi 2012, 23). Kuitenkin voidaan todeta, että moni asia on hyvin yrityskohmainen, mikä tekee vertailusta käytännössä hyvin hankalaa. Kirjanpitolainsäädännössä hyväksytään useita vaihtoehtoisia menetelmiä tilinpäätöksen esittämiseksi sekä arvostus- ja jaksotusongelman ratkaisemiseksi. Jo pelkät arvostus- ja jaksotusratkaisut voivat johtaa todella suuriin eroihin tuloksissa pelkästään laskennallisista syistä. (Leppiniemi ym. 2006, 53.)

Yritysten välinen vertailu on kuitenkin usein tilinpäätöksen lukemisen sekä tilinpäätöksen annin perusteella tehtävien tilinpäätösanalyysien mielenkiintoisin anti. Absoluuttisia numeroita ei luonnollisesti voida käyttää vertailussa eri yritysten välillä. Vertailussa pyritään usein yritysten ikään kuin paremmuusjärjestyksen muodostamiseen, mitä voidaan käyttää hyväksi esimerkiksi luottopäätöksen tekemisessä. Samalla toimialalla toimivien yritysten vertailu on usein keskeisessä asemassa ja ne pyritään järjestämään toimialakohtaisten tunnuslukujen perusteella yläkvartaalin, mediaanin ja alakvartaalin avulla. (Leppiniemi ym. 2006, 51-53.)

3. TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Jotta yritys pystyy toimimaan pidemmällä aikavälillä, tulee sen taloudellisen tilan täyttää tietyt perusvaatimukset. Nämä vaatimukset on kuvattu kuviossa x. Kuvion anti voidaan tiivistää siten, että liiketoiminnan tulee ensinnäkin aina olla lähtökohdaisesti kannattavaa, toiminnan on aikaansaattava riittävä rahavirta, yrityksen rahoitusrakenteen tulee olla vankka eli pääomarakenteen tulee olla kestävä, ja viimeiseksi liiketoiminnan tulee lähtökohtaisesti aina kasvaa. Kasvun tärkeydestä voidaan olla useaa eri mieltä, mutta sen vaihtoehdot ovat hyvin vähäiset, ja kun otetaan huomioon se, että esim. henkilöstökulujen ja muiden kulujen jatkuva kasvu tulee voida kattaa, on liikevaihdon volyymin kasvu välttämätöntä. (Salmi ym. 2004, 87).

Kuvio 3. Yrityksen talouden kokonaisuus (Salmi ym. 2004, 87).

Tilinpäätösanalyysi tarkoittaa tilinpäätöksen pohjalta tehtävää, monitasoista analyysia. Tilinpäätösanalyysi sijoittuu yritystutkimuksen ja tunnuslukuanalyysin välimaastoon eli se pyrkii tekemään selkoa tunnuslukuanalyysin mittareiden lisäksi yrityksen rahaprosessista eli tunnuslukuanalyysia kattavammin yrityksen taloudellisen menestyksen osatekijöistä. Yritystutkimus puolestaan on näistä kolmesta sy-

välisin analyysimuoto, jossa pyritään selvittämään yrityksen taloudellisen menestyksen syyt liiketoiminnan tasolla. Kuten aiemmassa teorialuvussa todettiin kirjanpitoinformaatiosta ja tilinpäätöstiedoista, on tilinpäätösanalyysilläkin monia eri käyttäjäryhmiä, kuten yrityksen omistajat, sijoittajat, johto, rahoittajat, tavarantoimittajat sekä viranomaistahot. (Niskanen & Niskanen 2004, 9-11.)

Tässä opinnäytetyössä on tarkoitus suorittaa tunnuslukuanalyysi tapausyrityksen tilinpäätösinformaatiosta johdettuna. Kannattavuuden, rahoituksen sekä taloudellisten toimintaedellytysten mittaaminen, niiden kriittinen arviointi ja analyysi ovat tilinpäätösanalyysin ytimessä. Tilinpäätösanalyysissä yhdistyy tilinpäätöksen perusteella laskettavat tunnusluvut, niiden muutosten tarkastelu sekä muutosten taustalla vaikuttavien syy-seuraussuhteiden analysointi. (Niskanen ym. 2004, 8.) Tämän toisen teorialuvun tarkoituksena on rakentaa ymmärrystä tilinpäätösanalyysin keskeisimmistä menetelmistä, vaiheista sekä tunnuslukuanalyysin mittareista. Tärkeänä osana tilinpäätösanalyysiä keskitytään myös tärkeään alkuvaiheeseen eli tilinpäätöksen oikaisemiseen, jotta sitä voidaan aidosti hyödyntää tilinpäätösanalyysissa.

3.1 Tilinpäätösanalyysin vaiheet

Tilinpäätösanalyysissä erityisen tärkeässä osassa on oikeassa järjestyksessä suoritettut toimenpiteet ja vaiheet. Niskanen & Niskanen (2004) esittävät tilinpäätösanalyysin kolme tärkeää vaihetta, jotka tulee suorittaa aina oikeassa järjestyksessä, jotta analyysin tuloksena olisi mahdollisimman arvokas ja yrityksen taloudellista tilannetta hyvin kuvaava lopputulos. Ensimmäisenä tulee muokata tuloslaskelmaa, tasetta sekä liitetietoja siten, että niitä voidaan käyttää hyväksi tunnuslukujen laskemisessa. Muokkaus eli niin sanottu standardisointi on edellytys yritys- ja vuosikohtaisen tilinpäätösinformaation keskinäisen vertailtavuuden kannalta. Käytännössä muokkauksella tarkoitetaan tilinpäätöserien uudelleen järjestelyä, sillä nykyään lainsäädäntö ei anna yrityksille mahdollisuutta omiin kirjauksiin koskeviin ratkaisuihin.

Tilinpäätösanalyysin seuraava vaihe on mittauskohteiden valinta sekä niiden analyysimenetelmien valinta. Analyysin käyttötarkoitus ja analyysin suorittaja ohjaa-

vat mittauskohteiden ja menetelmien valintaa, sillä ne ratkaisevat sen, mitä analyysillä halutaan mitata, ja mitä menetelmiä on käytettävissä tai perusteltua käyttää. Tilinpäätösanalyysin ensimmäisen vaiheen muokkauksilla ei ole merkitystä analyysin tulevan käyttötarkoituksen kannalta. Tilinpäätösanalyysin kolmannessa vaiheessa yrityksen taloudellista menestystä tutkitaan erilaisten tekniikoiden ja vertailukohteiden avulla. Tekniikoita ovat prosenttilukumuotoisen tilinpäätösten laadinta, trendianalyysi, tunnuslukuanalyysi sekä kassavirta-analyysi. (Niskanen ym. 2004, 19–20.)

3.2 Tilinpäätösanalyysin menetelmät

Edellä mainitut tilinpäätösanalyysin menetelmät tutkivat yrityksen taloudellista menestystä eri tarkoitusta varten eli ne pyrkivät vastaamaan keskenään erilaisiin kysymyksiin. *Prosenttilukumuotoisella tilinpäätöksellä* tarkoitetaan käytännössä tilinpäätöksen erien esittämistä prosentteina liikevaihdosta tai vaihtoehtoisesti taseen loppusummasta. Tällöin tilinpäätöserien keskinäiset suhteet saman tilikauden sisällä saadaan tuotua selkeästi esille. Kun prosenttilukumuotoiset tilinpäätökset laaditaan useammalta eri vuodelta, pitäen ensimmäistä vuotta tarkasteluperiodin perusvuotena, puhutaan *trendianalyysistä*. *Tunnuslukuanalyysissä* puolestaan lasketaan tuloslaskelman ja taseen eristä koottuja suhdelukumuotoisia tunnuslukuja. Nämä tunnusluvut kuvaavat yrityksen kannattavuutta, maksuvalmiutta sekä rahoitusrakennetta. (Niskanen ym. 2004: 19–20.) Näihin tunnuslukuihin perehdytään tarkemmin alaluvussa 3.4.

Neljäs menetelmä on *kassavirta-analyysi*, jossa laaditaan kassavirta- ja rahoituslaskelmia, joissa suoriteperustaisen tilinpäätöksen erät muokataan liitetietojen avulla kassaperustaisiksi. Suurin hyötyä kassavirta-analyysistä saadaan irti silloin, kun sen antamaa informaatiota yhdistetään muiden analyysimenetelmien avulla saatuun informaatioon. (Niskanen ym. 2004, 20.) Tilinpäätösanalyysin eri menetelmät ovat tärkeitä, mutta vielä tärkeämmässä osassa tilinpäätösanalyysissä on tunnuslukujen arviointi ja niiden taustalla vallitsevien syy-seuraussuhteiden selvittäminen.

3.3 Tilinpäätöksen oikaiseminen analyysiä varten

Kirjanpitovelvollisen yrityksen tilinpäätöstiedot on oikaistava tilinpäätösanalyysin suorittamista varten. Tuloslaskelman ja taseen oikaisun tarkoituksena on tehdä tilinpäätöstiedot vertailukelpoisiksi esimerkiksi eri tilikausien välillä. Näin ollen oikaisu auttaa analyysin tekijän askelta lähemmäksi merkityksellisen analyysin suorittamista ja pitkän aikavälin trendien selvittämistä. Tilinpäätösanalyysin tarkoitus on selvittää yrityksen säännöllisen ja jatkuvan liiketoiminnan tulos. Kun tilinpäätöksen tuloslaskelmasta kuitenkin ilmenevät kaikki tilikauden tuotot ja kulut säännöllisyydestä riippumatta, on tuloslaskelma oikaistava eli siitä poistetaan kaikki ne erät, joita ei voida pitää säännöllisenä. Oikaisussa tuloslaskelmaan tulee myös lisätä sellaiset erät, jotka analyysin suorittajan mielestä ovat oleellisia. (Salmi ym. 2004, 94-95.)

Tässä opinnäytetyössä käytetään Yritystutkimus Ry:n (2011) esittämää tuloslaskelman oikaisun kaavaa, joka esitetään taulukossa 1.

Taulukko 1. Tuloslaskelman oikaisu (Yritystutkimus Ry 2011, 16.)**LIKEVAIHTO**

Liiketoiminnan muut tuotot		+	_____
Liiketoiminnan tuotot yhteensä			_____
Aine- ja tarvikekäyttö			_____
Ulkopuoliset palvelut	+		_____
Henkilöstökulut	+		_____
Laskennallinen palkkakorjaus	+		_____
Liiketoiminnan muut kulut	+		_____
Valmisteveraston lisäys / vähennys	+ / -		_____

KÄYTTÖKATE

Suunnitelman mukaiset poistot		-	_____
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä		-	_____
Vaihtuvien vast. poikkeukselliset arvonalentumiset		-	_____

LIKETULOS

		=	_____
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista		+	_____
Muut korko- ja rahoitustuotot		+	_____
Korkokulut ja muut rahoituskulut		-	_____
Kurssierot		+ / -	_____
Sijoitusten ja rahoitusarvopap. arvonalentumiset		-	_____
Välittömät verot		-	_____

NETTOTULOS

		=	_____
Satunnaiset tuotot		+	_____
Satunnaiset kulut		-	_____

KOKONAISTULOS

		=	_____
Poistoeron lisäys / vähennys		+ / -	_____
Vapaaehtoisten varausten lisäys / vähennys		+ / -	_____
Laskennallinen palkkakorjaus		+	_____
Käyvän arvon muutokset		+ / -	_____
Muut tuloksen oikaisut		+ / -	_____

TILIKAUDEN TULOS

		=	_____
--	--	---	-------

Tuloslaskelman lisäksi tilinpäätöksestä oikaistaan tase. Taseesta on oikaisussa tarkoitus poistaa kaikki se taseeseen tilinpäätöksessä merkitty varallisuus, jolla ei voida ajatella olevan tuotto-odotuksia. Tästä seuraa varallisuuden väheneminen, eli se huomioidaan tarkastelussa yrityksen köyhtymisenä. Toisaalta taseen oikaisussa on tarkoitus myös selvittää mahdollinen piilovarallisuus, esimerkiksi yrityksen omistamien kiinteistöjen osalta. Kiinteistöomaisuus on usein pysyvää, mutta taseessa se on kirjattu hankintamenoon mahdollisilla poistoilla vähennettynä. Tästä seuraa se, että yrityksen varallisuus voi taseen oikaisussa myös kasvaa. Oikaisu on tarpeellinen myös siksi, että siinä huomioidaan taseen ulkopuoliset sitoumukset kuten tietyt leasing-sopimukset, jotka tulee tilinpäätösanalyysia tehtäessä käsitellä velkana. Kaikki tekijät, joita voidaan pitää velkana, tulee huomioida taseen oikaisussa, jotta analyysin lopputuloksena olisi aidosti luotettavia lukuja. (Salmi ym. 2004, 102.)

Koska tässä opinnäytetyössä tarvitaan tiettyjä oikaistuja taseen lukuja tunnuslukuanalyysiä varten, käytetään empiria osuuden oikaisussa Yritystutkimus Ry:n (2011) esittämää tapaa laskea oikaistu taseen loppusumma, joka noudattelee seuraavalla sivulla esitettyä kaavaa.

Taseen oma pääoma
 + Poistoero
 + Vapaaehtoiset varaukset
 - Oman pääoman oikaisut
 = Oikaistu oma pääoma

Pitkäaikainen vieras pääoma
 + Laskennallinen verovelka
 + Pakolliset varaukset
 + Leasingvastuukanta
 + Lyhytaikainen vieras pääoma
 = Oikaistu vieras pääoma

Oikaistu oma pääoma
 + Oikaistu vieras pääoma
 = Oikaistun taseen loppusumma

3.4 Tilinpäätöksen tunnuslukuanalyysi

Usein sanomalehdissä ja muissa yhteyksissä puhutaan yritysten tuloksiin liittyen tilinpäätösanalyysistä, kun todellisuudessa kyseessä on tunnuslukuanalyysi. Tunnuslukuanalyysin tunnusluvuilla tarkoitetaan mittareita, joiden luvut lasketaan oikaistun tilinpäätöksen tiedoista, ja joiden tarkoitus on mitata yrityksen taloudellista suorituskkyä. Tunnuslukuanalyysin tunnusluvut jaetaan kolmeen ryhmään; kannattavuutta, maksuvalmiutta sekä vakavaraisuutta kuvaaviin tunnuslukuryhmiin. Analyysin tunnusluvut esitetään suhdelukumuotoisina, mikä tarkoittaa sitä, että tietty luku suhteutetaan toiseen tiettyyn tilinpäätöserään. Näistä tunnusluvuista on hyötyä silloin, kun tarvitaan yksityiskohtaista tietoa ja pyritään vertailemaan eri tilikaudia ja yrityksiä keskenään mahdollisten ohjearvojen avulla. Tämä vertailu edellyttää proportionaalisuuden vaatimuksen täyttymistä eli tunnusluvun on käytännössä annettava samassa taloustilanteessa oleville yrityksille sama arvo yrityksen suuruudesta riippumatta. (Niskanen ym. 2004, 110–112.)

Oikaistun tilinpäätöksen tunnuslukuanalyysien tulokset ja mittaustarkkuus riippuvat täysin analysoitavan tilinpäätösaineiston luotettavuudesta ja periaatteita noudattavasta laadinnasta. Tilinpäätös johdetaan kirjanpidosta ja tunnuslukuanalyysin tunnusluvut lasketaan oikaistusta tilinpäätöksestä, mikä asettaa luonnollisesti luotettavuuden alkuperäisen kirjanpidon harteille. Tunnusluvun on oltava sekä toimiva että *validi*, mikä toteutuu silloin kun tunnusluku aidosti mittaa sitä, mitä se on tarkoitus mitata. Tunnusluvun *reliabiliteetti* eli luotettavuus toteutuu, kun tuloksena ei ole sattumanvarainen, analyysin suorittajan omista ratkaisuksista riippuva luku. luku. (Niskanen ym. 2006, 111; Salmi 2006, 127; Leppiniemi ym. 2006, 92).

3.5 Tunnusluvut ja niiden tulkinta

Tämän toisen teorialuvun alussa esitettyjen yrityksen talouden neljän tekijän tilanteen kuvaamiseen käytetään erilaisia tunnuslukuja, jotka on mahdollista johtaa yrityksen tilinpäätöksestä tilinpäätösanalyysin keinoin. Analyysin tuloksena toimivat tunnusluvut ovat suhdelukuja, jotka muodostetaan taseen, tuloslaskelman sekä rahavirtalaskelman eri rivejä suhteuttamalla. Nämä tunnusluvut tiivistävät tilinpäätösinformaation ja niiden avulla eri tilikausien sekä eri yritysten välinen vertailu helpottuu. (Salmi ym. 2004, 89.) Tunnuslukujen muutoksia seurattaessa, antavat huomattavat ja merkittävät erot syyn analysoida muutoksiin johtaneita tekijöitä ja syy-seuraussuhteita (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 28).

3.5.1 Kannattavuus

Kannattavuuden tunnusluvut ovat yrityksen tuottojen ja tilikaudelle jaksotettujen menojen välistä erotusta kuvaavia tunnuslukuja. Näitä *absoluuttisia* kannattavuuden mittareita on muun muassa yrityksen tilikauden liikevoitto tai nettotulos. *Suhteellisilla* kannattavuuden tunnusluvuilla puolestaan tarkoitetaan lukuja, joissa absoluuttinen kannattavuus jaetaan suhteuttavalla tilinpäätöserällä. Näitä suhteuttavia eriä on muun muassa taseen pääomaerät. Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut mittavat ensisijaisesti lyhyen aikavälin kannattavuutta kun taas pitkän aikavälin kannattavuus pystytään määrittelemään useiden peräkkäisten vuosien analyysituloksia vertailemalla. (Niskanen ym. 2004, 112.)

Tässä alaluvussa esitetään kannattavuuden tunnuslukujen laskukaavat, merkitys sekä mahdolliset ohjearvot.

$$\textbf{Käyttökate-\%} = \frac{\textbf{Käyttökate}}{\textbf{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} * 100$$

Käyttökate on kannattavuuden absoluuttinen mittari, joka saadaan oikaistusta tuloslaskelmasta siten, että liiketulokseen lisätään sitä ennen tuloslaskelmassa olevat poistot ja arvonalennukset. Käyttökateprosentti eli yllä esitetyn kaavan mukaan laskettava kannattavuuden tunnusluku kertoo yrityksen liiketoiminnan tuloksen ennen poistoja ja rahoituseriä. Erityisesti käyttökateprosenttia on perusteltua käyttää yritysten väliseen vertailuun ainoastaan tietyn toimialan sisällä, mistä johtuen sille asetetut, alla esitetyt ohjearvot vaihtelevat toimialoittain. (Yritystutkimus Ry 2011, 60-61; Suomen Asiakastieto Oy 2016; Leppiniemi ym. 2006, 206.)

Ohjearvoja eri toimialoilta:

Kauppa	2 - 10 %
Palvelut	5 - 15 %
Teollisuus	10 - 25 %.

Käyttökateprosentille ei ole asetettu lainkaan yleisiä tavoitearvoja ja sen riittävyyttä analysoitaessa tulee ottaa huomioon aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden poistovaatimukset sekä vieraan pääoman rahoituskulujen määrä. Käyttökateprosentin vertailua toimialan sisälläkään ei aina voi pitää yksiselitteisesti luotettavana, sillä yritysten tuotantovälineiden omistajuus tai mahdollinen vuokraus aiheuttaa eroja poistojen ja rahoituskulujen muodostumisessa. (Yritystutkimus ry 2011, 61.)

Liiketulosprosentti on toinen tärkeä kannattavuutta kuvaava tunnusluku. Se soveltuu yksittäisen yrityksen kehityksen seuraamiseen sekä toimialan sisäiseen vertailuun ja käyttökateprosenttia huomattavasti paremmin erityisesti toimialojen väliseen vertailuun. Liiketulosprosentti muodostuu oikaistun tuloslaskelman välitulok-

sen, liiketuloksen, suhteellisesta osuudesta liikevaihdosta. Oikaisuvaiheessa tehtyjen siirtojen johdosta liiketulos eroaa virallisen tuloslaskelman liikevoitosta tai tappiosta. (Yritystutkimus Ry 2011, 61.)

$$\text{Liiketulos- \%} = \frac{\text{Liiketoiminnan tulos}}{\text{Liikevaihto}} * 100$$

Liiketulos kertoo, kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäljellä ennen rahoituskuluja ja veroja. Yritystutkimus Ry (2011, 62) on antanut liiketulosprosentille seuraavanlaiset ohjearvot:

Hyvä	yli 10 %
Tyydyttävä	5 – 10 %
Heikko	alle 5 %

Käyttökate- ja liiketulosprosentti ilmaisevat, kuinka monta senttiä yritykselle itselle jää yhdestä myyntieurosta. Muutokset näissä tunnusluvuissa kertovat joko muuttuneesta kannattavuudesta tai yrityksen toimintatapojen tai toiminnan painopisteen muutoksesta. Analyysiä suoritettaessa antoisinta on selvittää syyt mahdollisiin muutoksiin näissä tunnusluvuissa. Eri yritysten väliset voittoprosenttitunnusluvut voivat toisaalta kertoa kannattavuuseroista, mutta myös mahdollisista strategiaeroista. (Leppiniemi ym. 2000, 180–181, 183; Suomen Asiakastieto Oy 2016.)

Seuraava tärkeä kannattavuuden tunnusluku on *nettotulos*, joka saadaan, kun liike-tulokseen lisätään tuloslaskelman rahoitustuotot ja siitä vähennetään rahoituskulut sekä verot (Yritystutkimus Ry 2011, 61). Nettotulosprosentti lasketaan alla esitetyn kaavan mukaisesti.

$$\text{Nettotulos- \%} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} * 100$$

Yrityksen nettotuloksen tulee olla positiivinen, jotta toimintaa voidaan pitää kannattavana. Kyseiselle tunnusluvulle ei ole esitetty numeerisia ohjearvoja, mutta sen

riittävyys ja vähittäistaso määräytyvät esimerkiksi pääomarakenteen vahvistamispyrkimysten sekä voitonjakotavoitteiden mukaisesti. (Yritystutkimus Ry 2011, 61.)

Edellä esitettyyn nettotulokseen lisäämällä ennen liikutulosta vähennetyt poistot ja arvonalentumiset, saadaan *rahoitustulos*. Alla esitetyn kaavan mukaan muodostettava kannattavuuden tunnusluvun tulee ylittää nollassa lyhyelläkin aikavälillä, jotta se riittää yrityksen lainojen lyhennykseen, investointien omarahoitusosuuksiin, käyttöpääoman lisäykseen sekä voitonjakoon omalle pääomalle. (Yritystutkimus ry 2011, 62.)

$$\text{Rahoitustulos- \%} = \frac{\text{Rahoitustulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} * 100$$

Oman pääoman tuottoprosentti mittaa yrityksen kykyä tehdä tuottoa omistajilta saadulle pääomalle, siksi se usein onkin omistajien ja sijoittajien kannalta yksi mielenkiintoisimmista tunnusluvuista. Se on paljon käytetty, omistajien näkökulmasta laskettu verojen jälkeinen oman pääoman tuottoprosentti eli ROE (return on equity). Yrityksen tulisi tuottaa riittävää voittoa niin vieraalle kuin omallekin pääomalle. Oman pääoman tuottotaso määräytyykin usein omistajien asettamien tuotovaatimusten ja -odotusten mukaan. Oman pääomantuottoprosentti saadaan jakamalla tilikauden voitto yrityksen oman pääoman määrällä. (Niskanen ym. 2004, 116; Balance Consulting 2016.)

$$\text{Oman pääoman} = \frac{\text{Tilikauden voitto}}{\text{Oma pääoma}} * 100$$

tuotto- %

Balance Consulting (2016) esittää oman pääoman tuottoprosentille seuraavat viitearvot:

Erinomainen	yli 20%
Hyvä	15-20%
Tyydyttävä	10-15%
Välttävä	5-10%
Heikko	alle 5%

Sijoitetun pääoman tuotto eli ROI (Return on Investment) mittaa suhteellista kannattavuutta eli tuottoa, joka on saatu yritykseen sijoitetulle, korkoa tai muuta vastaavaa tuottoa vaativalle pääomalle. Tunnusluku perustuu sijoitetun pääoman keskimääräiseen suuruuteen tilikauden alun ja lopun määristä. Sijoitettu pääoma on aina vähintään sijoitetun vieraan pääoman suuruinen vaikka tilikauden oikaistu oma pääoma olisikin negatiivinen. (Yritystutkimus Ry 2011, 64-65.)

$$\text{Sijoitetun pääoman-} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}} * 100$$

tuotto- %

Sijoitettu pääoma = Oikaistu oma pääoma + sijoitettu korollinen vieras pääoma

Pääomalainat

+ Lainat rahoituslaitoksilta

+ Eläkelainat

+ Sisäiset velat (pitkäaikainen)

+ Muut pitkäaikaiset velat

+ Korolliset lyhytaikaiset velat

+ Muut sisäiset korolliset lyhytaikaiset velat

Sijoitettu korollinen vieras pääoma

Sijoitetun pääoman tuottoprosenttia voidaan pitää välttävän suuruisena, kun se on vähintään yrityksen korollisesta vieraasta pääomasta maksaman keskimääräisen rahoituskuluprosentin suuruinen. Koska käytettävissä ei aina ole riittävästi tietoa vieraan pääoman jakamisesta korolliseen eli tuottoa vaativaan ja korottomaan pääomaan, on yritysten kesken vertailu kyseisen tunnusluvun kannalta haastavaa. (Yritystutkimus Ry 2011, 65.)

3.5.2 Maksuvalmius

Yrityksen maksuvalmiudella tarkoitetaan yrityksen kykyä suoriutua lyhyellä aikavälillä erääntyvistä juoksevista kuluista sekä yllättävistä velvollisuuksista ja maksuista ajallaan ja edullisimmalla mahdollisella tavalla. Maksuvalmiutta kuvaavat tilinpäätöksestä johdettavat tunnusluvut kiinnostavat yrityksen sidosryhmistä erityisesti tavarantoimittajia sekä velkojia. Maksuvalmiuden tunnusluvut johdetaan taaseen lyhytvaikutteisista eristä eli *käyttöpääomasta*, jota kutsutaan myös liikepääomaksi. Maksuvalmiutta kuvaavat kassavirtapohjaiset tunnusluvut kertovat, miten yritys on tilikauden aikana pystynyt selviytymään juoksevista maksuista. (Niskanen ym. 2004, 117–118; Yritystutkimus Ry 2011, 71.) Tämän alaluvun tarkoituksena on avata maksuvalmiuden tunnuslukujen *quick ration*, *current ration* sekä *nettokäyttöpääomaprocentin* laskukaavat sekä lukujen ohjearvot, joiden perusteella voidaan arvioida, millä tasolla yrityksen maksuvalmius on.

Quick ration on tarkoitus mitata yrityksen mahdollisuutta selvitä lyhytaikaisista veloista ainoastaan rahoituspääomaisuuden turvin. Alla esitetyn kaavaan mukaan laskettava *quick ration* tarkasteluperspektiivi on jonkin verran *current ratiota* lyhempi. *Current ratiota* laskettaessa huomioidaan, että myös vaihto-omaisuus voitaisiin realisoida lyhytaikaisista velvoitteista selviämiseksi ja kyseistä tunnuslukua tulkittaessa tulee muistaa, että vaihto-omaisuuden arvioimiseen sisältyy epävarmuustekijöitä. Sekä *quick ratio* että *current ratio* ovat staattisia maksuvalmiuden tunnuslukuja eli ne kuvaavat ainoastaan tilikauden päätöshetken maksukyvyn tilannetta ja maksukyky saattaa tilikauden aikana vaihdella merkittävästikin. (Yritystutkimus 2011,

71–72.)

$$\text{Quick Ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{Osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikaiset velat} - \text{Saadut ennakot}}$$

Rahoitusomaisuus = lyhytaikaiset saamiset + rahat ja rahoitusarvopaperit

Ohjearvoja:

Hyvä	yli 1,0
Tyydyttävä	0,5 - 1,0
Heikko	alle 0,5

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Yritystutkimus Ry (2011, 72) on antanut current ratiolle seuraavanlaiset ohjearvot:

Hyvä	yli 2
Tyydyttävä	1–2
Heikko	alle 1

$$\text{Myyntisaamisten} = \frac{365 * (\text{Myyntisaamiset} + \text{sisäiset myyntisaamiset})}{\text{kiertoaika, pv}}$$

Liikevaihto (12 kk)

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo, kuinka pitkään myyntitulot ovat saamisina ennen kuin niistä saadaan suoritus. Myyntisaamisiin sisältyvä arvonlisävero ei ole liikevaihtoa. Näin ollen myyntisaamisten kiertoaika on hieman lyhempi kuin kaavasta saatava tulos. Jos myyntisaamisiin sisältyy osatuloutusta, näyttää myyntisaamisten kiertoaika tunnusluvun mukaan todellista kiertoaikaa lyhemmältä. Maksuvalmiutta voidaan pyrkiä parantamaan kassatuloja nopeuttamalla, tehostamalla saamisten perintää, lupaamalla alennuksia tai myymällä saamia rahoitusyhtiöille. Mitä nopeammin myyntisaamiset kiertävät, sitä paremmin yritys on hoitanut saataviensa perimisen. (Yritystutkimus Ry 2011, 69; Leppiniemi ym. 2006, 249–250.)

$$\text{Ostovelkojen} = \frac{365 * (\text{Ostovelat} + \text{sisäiset ostovelat})}{\text{kiertoaika, pv}}$$

Ostot + ulkopuoliset palvelut (12 kk)

Tunnusluku kertoo, minkä verran yritys on käyttänyt keskimäärin maksuaikaa ostovelkojen hoitamiseen. Toisaalta luku kertoo viitteitä siitä, miten pitkiä maksuaikoja yritys on saanut lyhytaikaisille veloilleen tavarantoimittajiltaan ja miten se on hyödyntänyt maksuajat. Oikein käytettynä ostovelat tarjoavat yritykselle edullisen, jopa ilmaisen rahoitusmuodon. Tunnuslukua tulkitaan siten, että mitä hitaammin ostovelat kiertävä, sitä myöhemmäksi yritys on lykännyt laskujensa maksamista. (Yritystutkimus Ry 2011, 69 – 70; Niskanen ym. 2006, 250.)

3.5.3 Vakavaraisuus

Vakavaraisuus tarkoittaa yrityksen kykyä suoriutua velvoitteistaan pitkällä aikavälillä. Vakavaraisuuden tunnuslukujen laskemisella pyritään muodostamaan käsitys yrityksen rahoitusaseman terveydestä sekä rahoituksellisesta joustavuudesta. Vakavaraisuuden tunnusluvut ovat merkittävässä asemassa esimerkiksi silloin, kun yritys haluaa saada lisää vierasta pääomaa liiketoiminnallisten suunnitelmien tai rahoitustilanteen niin vaatiessa. Hyvä vakavaraisuus helpottaa aina vieraan pääoman hankkimisen mahdollisuuksia. (Leppiniemi ym. 2006, 253.)

Vakavaraisuuden mittarit ovat tilinpäätösanalyysin tunnuslukuanalyysissä tärkeässä asemassa, sillä niiden avulla on muodostaa käsitys yrityksen todellisesta varallisuusasemasta. Käytännössä tämä tarkoittaa yrityksen todellisen tulostuottokykyisen pääoman määrän ja osuuden määrittämistä eli oman ja vieraan pääoman suhdetta. Vakavaraisuuden laskemisessa pyritään kuitenkin huomioimaan myös kirjanpitovelvollisen yrityksen niin sanottu piilovarallisuus eli erot tasearvoihin. (Salmi ym. 2004, 124.)

Yrityksen vakavaraisuutta kuvaavat *omavaraisuusaste*, *suhteellinen velkaantuneisuus* sekä *gearing*. Näiden tunnuslukujen laskemisen kaava, mahdolliset viitearvot sekä merkitys tunnuslukuanalyysin kannalta muodostuvat alla esitetyn mukaisesti. kaikissa näissä tunnusluvuissa vähennettävät saadut ennakot ovat keskeneräisiin töihin ja projekteihin liittyviä lyhyt- ja pitkäaikaisia saatuja ennakoita (Yritystutkimus Ry 2011, 66).

Omavaraisuusaste mittaa yrityksen tappionsietokykyä sekä kykyä selviytyä liike-toiminnallisista sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Eri vuosien keskinäiseen vertailuun yrityksen sisäisesti vaikuttaa pysyviin vastaaviin tehdyt arvonorostukset. (Yritystutkimus 2011, 66.)

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Oikaistu taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} * 100$$

Yritystutkimus Ry (2011, 67) on antanut omavaraisuusasteelle seuraavanlaiset ohjearvot:

Hyvä	yli 40 %
Tyydyttävä	20-40 %
Heikko	alle 20 %

Suhteellinen velkaantuneisuus on tärkeä, toimialasidonnainen tunnusluku, joka voidaan luotettavasti tai ainakin melko luotettavasti laskea myös oikaisemattomien tilinpäätöstietojen perusteella. Korkea suhteellinen velkautuminen edellyttää luonnollisesti hyvää liiketulosta vieraan pääoman velvoitteista selviytymisen suhteen. (Yritystutkimus Ry 2011, 67.)

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus- \%} = \frac{(\text{Oikaistun taseen velat} - \text{saadut ennakot})}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} * 100$$

Yritystutkimus Ry (2011, 67) on antanut omavaraisuusasteelle seuraavanlaiset ohjearvot:

Hyvä	alle 40 %
Tyydyttävä	40 - 80 %
Heikko	yli 80 %

Gearing, kuten omavaraisuusaste sekä velkaantumisastekin, kuvaa sitä, kuinka hallitsevassa asemassa oma tai vieras pääoma on yrityksen rahoitusrakenteessa eli vakavaraisuutta. *Gearing* esiintyy usein erityisesti pörssiyritysten, kuten tämän tutkielman tapausyrityksenkin, tilinpäätöksessä perinteisten velkaantumisastetta kuvaavien mittareiden rinnalla ja sitä hyödynnetään paljon esimerkiksi kansainvälisissä vertailuissa. *Gearing* eli nettovelkaantumisaste on yrityksellä hyvä, jos sen saama arvo on alle 1. Erityisen hyvä tilanne on yrityksillä, joiden *gearing* saa negatiivisen arvon, jolloin vakavaraisuuden voidaan todeta olevan erittäin hyvällä mallilla rahavarojen, rahan sekä pankkisaamisten arvon ollessa suurempi kuin velkojen summa. Toisaalta myös negatiivinen pääoma voi olla syynä negatiiviseen tunnuslukuun, jolloin vakavaraisuuden voidaan todeta olevan aivan jotain muuta kuin hyvä. (Leppiniemi ym. 2006, 260 -261; Yritystutkimus Ry 2011, 68.)

Gearing = Korollinen vieras pääoma – rahat ja rahoitusarvopaperit

Oma pääoma

4. OYJ STOCKMANN ABP:N TUNNUSLUKUANALYYSI

Johdannossa esiteltiin lyhyesti tämän opinnäytetyön tapausyritykseksi valittu suomalainen, julkinen osakeyhtiö Oyj Stockmann Abp. Tämän neljännen pääluvun, opinnäytetyön empiriaosuuden, tarkoituksena on rakentaa ymmärrys tapausyrityksen taloudellisesta tilanteesta ja tärkeimmistä tunnusluvuista maksuvalmiuteen, kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen liittyen edellä esitettyjen teorialukujen antiin perustuen. Kuten tutkielman johdannossa esitettiin, on tämän tutkimuksen tarkoituksena tehdä selkoa siitä, miten Oyj Stockmann Abp:n taloudellinen tila on muuttunut viime vuosien tiukentuneen taloustilanteen ja kiristyneen kilpailun vuoksi.

4.1 Tapausyrityksen esittely

Stockmann on vuonna 1862 perustettu suomalainen vähittäiskauppaa harjoittava pörssiyhtiö. Osakkeenomistajia on noin 55 000, ja henkilöstön määrä on noin 13 000. Konsernin liikevaihto vuonna 2014 oli 1 844,5 miljoonaa euroa. Stockmann on ottanut 1.1.2015 alkaen käyttöön uuden yhtiörakenteen, jonka mukaisesti yhtiön toiminta jakautuu kolmeen liiketoimintayksikköön, jotka ovat Stockmann Retail, Real Estate ja Fashion Chains. (Stockmann 2015.) Tämän opinnäytetyön tapausyritys on konserni, jonka on laadittava konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös on laadittava aina, kun kaksi seuraavista kolmesta rajasta ylittyvät päättyneellä ja sitä välittömästi edeltäneeltä tilikaudelta: liikevaihto 7 300 000 euroa, taseen loppusumma 3 650 000 euroa ja henkilökunta keskimäärin 50 henkilöä (Yritystutkimus ry 2011, 9).

Opinnäytetyön tapausyritys Oyj Stockmann Abp ylittää vaaditun liikevaihdon sekä henkilökunnan määrän rajat. Julkisen osakeyhtiön tilinpäätös edellyttää myös rahoituslaskelman tekemistä osana tilinpäätöstä sekä toimintakertomuksen laatimista. Koska tapausyritys on laskenut liikkeelle julkisen kaupankäynnin kohteena olevia arvopapereita, tulee sen laatia konsernitilinpäätös kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti (Yritystutkimus ry 2011, 10).

Vaikka yrityksen nykyisen taloudellisen tilanteen selvittäminen on tärkeää, niin yhtä tärkeää on myös nähdä yrityksen kehityssuuntia ja havaita poikkeamia. Tämän

vuoksi analyysissä tutkitaan Oyj Stockmann Abp:n taloudellista tilannetta viiden tilikauden ajalta, vuosilta 2011–2015. Tavoitteena on todeta, ovatko Oyj Stockmann Abp:n vuosien 2011–2015 taloudelliset tulokset olleet poikkeamia vai onko kehitys ollut jatkuvaa. Lisäksi voimme huomata, onko Oyj Stockmann Abp pyrkinyt parantamaan laskentaperiaatteiden muutoksilla tai kertaluontoisilla toimenpiteillä näyttämänsä tulosta, joka ei onnistuisi, jos tarkasteltaisiin vain yhden vuoden tunnuslukuja.

4.2 Tunnuslukuanalyysin lähtökohdat

Tässä opinnäytetyön empiriaosuudessa tarkastellaan tapausyritys Oyj Stockmann Abp:n taloudellisten lukujen kehitystä tilikausien 2011–2015 välillä. Luvut on johdettu tilikausien konsernitilinpäätöksistä Navita Yritysmalli -työkalun raportointi- ja analyysitoimintojen kautta. Lisäksi tarkoitus on vertailla tapausyrityksen arvoja Navita Yritysmalli -työkalusta saatuun vähittäiskaupan alan mediaaniarvojen kehitykseen, jotta pystytään rakentamaan kattavampi kuva tapausyrityksen alan kehityksestä ja yleisestä trendistä. Analyysissa käytettäviä tunnuslukuja vertaillaan luonnollisesti teorialuvussa esitettyihin viitearvoihin niiltä osin, kun ne ovat sovellettavissa.

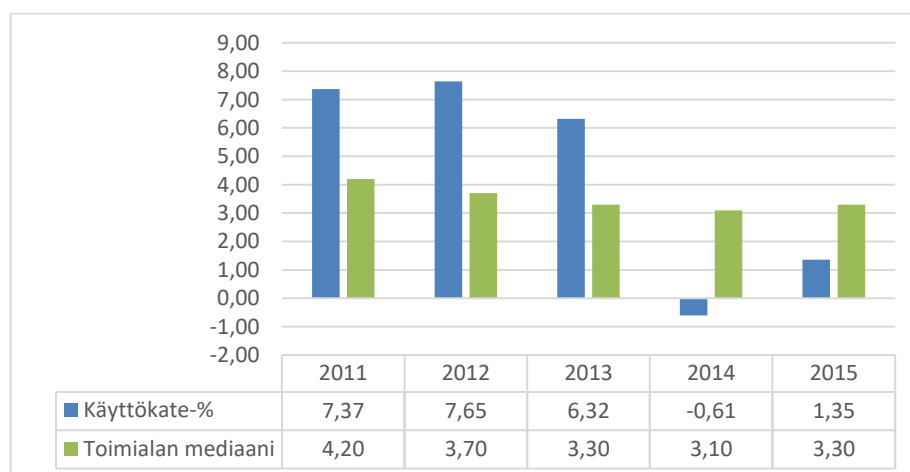
Jotta tunnuslukuanalyysin avulla saavutettaisiin kattavin mahdollinen analyysi tapausyrityksen taloudellisesta tilanteesta, tulisi analyysiin ottaa mukaan myös yrityksen kilpailijoiden vastaavat luvut vertailukohteiksi. Tässä tutkielmassa vertailu tehdään kuitenkin tunnuslukujen virallisiin viitearvoihin ja toimialan mediaaniarvoihin peilaten. Johtopäätökset ja tunnuslukuanalyysin anti jäävät näin ollen kilpailutilanteen analysoinnin osalta suppeaksi, mutta toimialan mediaaniarvot toimivat silti hyvänä vertailukohteena. Jotta Navita Yritysmalli -ohjelmasta saatavat mediaaniarvot vähittäiskaupan toimialan osalta olisivat vertailukelpoisia tapausyrityksen tunnuslukujen kanssa, on Stockmannin tuloslaskelma ja tase päätetty jättää oikaisematta analyysia varten.

4.3 Kannattavuuden tunnusluvut

Tässä alaluvussa on esitetty Stockmannin kannattavuuden tunnuslukujen kehitys vuosien 2011–2015 tilikausien konsernitilinpäätöksestä johdettuna. Tapausyrityksen kannattavuutta ja sen kehitystä on valittu kuvaamaan teorialuvussa esitetyt yleisesti käytetyt kannattavuuden tunnusluvut eli käyttökateprosentti, liikutulosprosentti, nettotulosprosentti, rahoitustulosprosentti, oman pääoman tuottoa prosentti sekä sijoitetun pääoman tuottoa prosentti.

Taulukko 2. on esitetty Oyj Stockmann Ab:n käyttökateprosentin kehitys tapausvuosien tilikausien konsernitilinpäätöksestä johdettuna. Yritystutkimus ry:n (2011, 61) esittämät viitearvot kaupan alalle on 2 – 10% käyttökate. Vuosina 2011–2013 Stockmannin käyttökate oli reilusti toimialan mediaaniarvoja korkeammalla ja viitearvojen yläkvartaalilla. Kahden viimeisimmän tarkasteluvuoden aikana käyttökateprosentti laski kuitenkin merkittävästi ja alitti samalla sekä toimialan mediaanin että kaupan alan viitearvon. Vuosien 2013 ja 2014 välillä tapahtunut radikaali lasku on johtunut liiketoiminnan tuottojen merkittävästä supistumisesta kulujen pysyessä suhteellisen samalla tasolla. Stockmann konsernin mukaan suurin syy tähän oli vähittäiskaupan markkinakehityksestä sekä Venäjän ruplan arvon romahtamisesta.

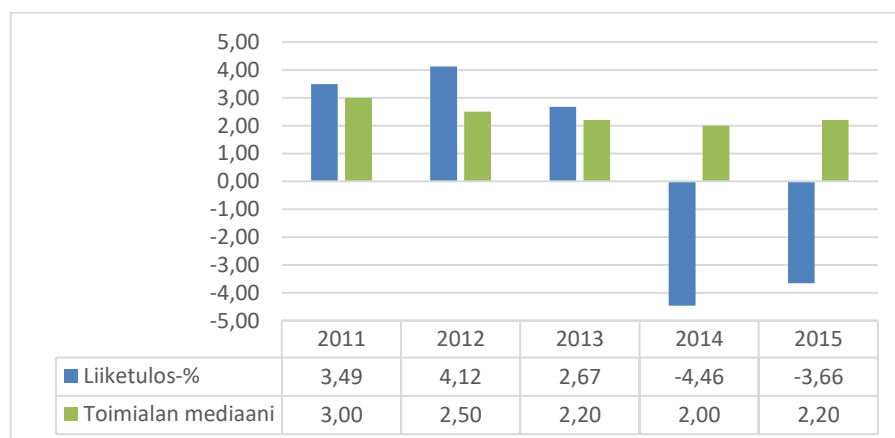
Taulukko 2. Oyj Stockmann Ab:n käyttökate-% vuosina 2011–2015.

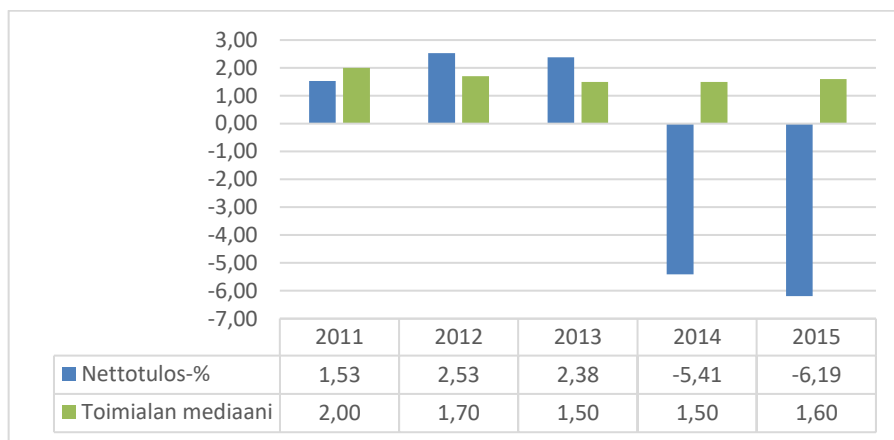
Stockmannin liikutulosprosentin kehitys on kuvattu taulukossa 3. Yritystutkimus ry:n (2011, 61) tunnusluvulle asettamien ohjearvojen valossa Stockmannin, mutta

myös koko toimialan mediaani, jää liikeulosprosentin osalta heikoksi. Ensimmäistä tarkasteluvuotta, 2011, lukuun ottamatta, Stockmannin liikeulosprosentin kehitys on ollut laskevaa ja saanut jopa kahtena viimeisenä vuonna negatiivisen arvon. Vuosien 2012 ja 2013 aikana Stockmannin liikeulosprosentti pysytteli lähellä alan mediaania. Liikeulosprosentin heikkenemistä korostaa erityisesti kirjanpidolliset, lain määräämät suunnitelman mukaiset poistot. On huomattavissa, että koko alan kehityksen trendi on ollut laskeva, mutta Stockmannin suuret suunnitelman mukaiset poistot, muun muassa arvokkaista kiinteistöistä johtuen, laskevat yrityksen liikeulosprosentin negatiiviseksi.

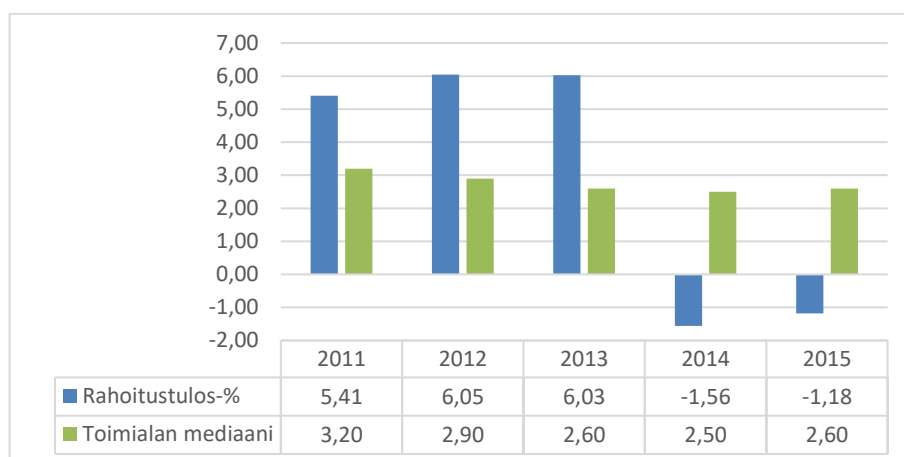
Taulukko 3. Oyj Stockmann Ab:n liikeulos-% vuosina 2011–2015.

Alla olevassa taulukossa 4. ilmenee Stockmannin nettotulosprosentin kehitys viimeisiltä viideltä vuodelta. Kuten teorialuvussa on mainittu, tulisi arvon olla positiivinen, jotta liiketoimintaa voidaan pitää kannattavana. Kaupan alan mediaaniarvo onkin pysytellyt selkeästi positiivisena, noin 2% paikkeilla, päinvastoin kuin Stockmannin vastaava arvo. Vuonna 2014 Stockmannin nettotulosprosentti laski merkittävästi -5,41 prosenttiin ja seuraavana vuonna edelleen -6,19 prosenttiin. Tämä merkitsee sitä, että kahtena viimeisenä tarkastelujakson vuonna liiketoiminnalla ei ole voitu kattaa suunnitelman mukaisia poistoja ja korkokuluja. Negatiivinen liikeulosprosentti tarkoittaa, että Stockmannin liiketoiminnalla on operatiivisista vaikeuksia.

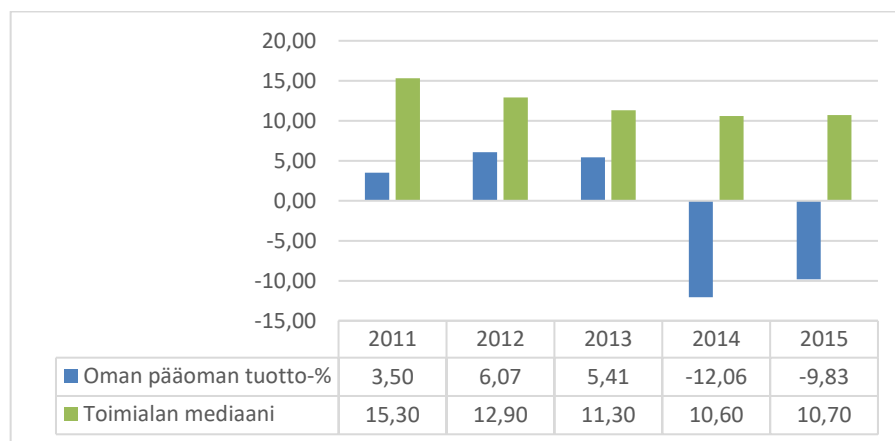
Taulukko 4. Oyj Stockmann Ab:n nettotulos-% vuosina 2011–2015.

Edellä esitettyyn nettotulokseen lisäämällä ennen liike tulosta vähennetyt poistot ja arvonalentumiset, saadaan taulukko 5. esitetty rahoitustulosprosentti, joka on luonnollisesti linjassa kahden edellä esitetyn kannattavuutta kuvaavan tunnusluvun kehityksen kanssa. Taulukon kehitys kertoo edellisten kanssa samaa kieltä. Toimialan kehitys on pysynyt suhteellisen tasaisena, mutta Stockmannin rahoitustulosprosentti viestii siitä, ettei yritys lyhyen aikavälin tarkastelussa ole kannattava eikä se pysty liiketoiminnasta saatavilla tuloilla maksamaan esimerkiksi lainojen lyhennyksiä tai voitonjakoa omalle pääomalle. Stockmannin vuosien saatossa kerryttänyt merkittävä oma pääoma kuitenkin mahdollistaa investointien ja lainojen kulu- jen maksamisen.

Taulukko 5. Oyj Stockmann Ab:n rahoitustulos-% vuosina 2011–2015.

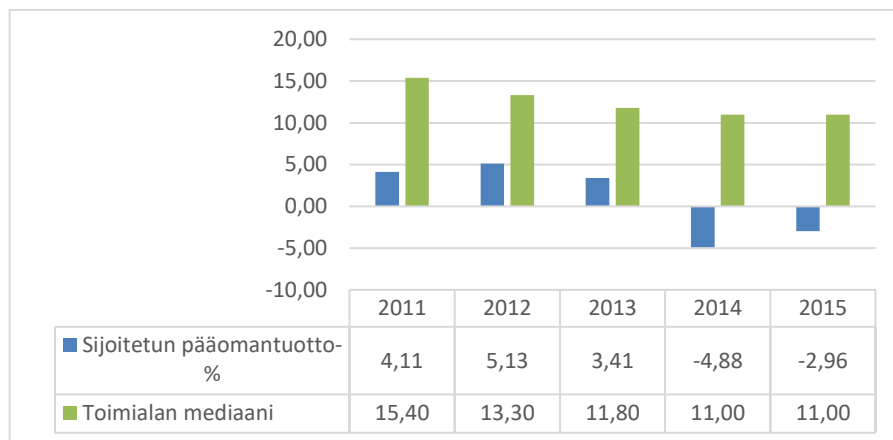
Omistajien ja sijoittajien kannalta, oman pääoman tuotto-% on tärkeimpiä yrityksen kannattavuuden lukuja. Stockmannin vuosien 2011–2015 oman pääoman tuotto-%n kehitys on kuvattu taulukossa 6. Taulukosta on selkeästi luettavissa, ettei Stockmann ole kyennyt aikaan saamaan tuottoa siihen sidotulle pääomalle. Luvun tulisi aina olla vähintään positiivinen, mutta Stockmann ei kykene tätä ehtoa täyttämään. Osasyynä Stockmannin oman pääoman tuotto-%n heikkouteen ja jatkuneeseen vähenemiseen on yrityksen suuret investoinnit, jotka eivät ole vielä ehtineet tuottaa yritykselle tuloa.

Taulukko 6. Oyj Stockmann Ab:n oman pääoman tuotto-% vuosina 2011–2015.

Stockmannin suhteellista kannattavuutta kuvaavan sijoitetun pääoman tuotto-%n kehitys on kuvattu alla olevassa taulukossa 7. Tunnusluku on pankeille ja sijoittajille erityisen hyödyllinen indikaattori siitä, kannattaako yritykseen sijoittaa tai sille myöntää lainoja. Koska Stockmannin tuotto on laskenut suhteessa kuluihin merkittävästi, on se sijoittajille ja pankeille merkki siitä, ettei yritykseen olisi kannattanut sijoittaa rahaa etenkin vuosien 2014 ja 2015 aikana. Tunnusluvun kehityksessä ja toimialavertailussa on erityisen mielenkiintoista, miksi Stockmannin sijoitetun pääomantuotto-% on ollut kaikkina tarkasteluvuosina alan mediaania huomattavasti pienempi. Syitä tähän on hankala tietää näiden lukujen ja taustatiedon valossa, mutta kuten oman pääoman tuotto-%n kohdalla, eivät Stockmannin suuret investoinnit ole vielä ehtineet kerryttämään tuloa yhtiöön sijoitetulle vieralle pääomalle.

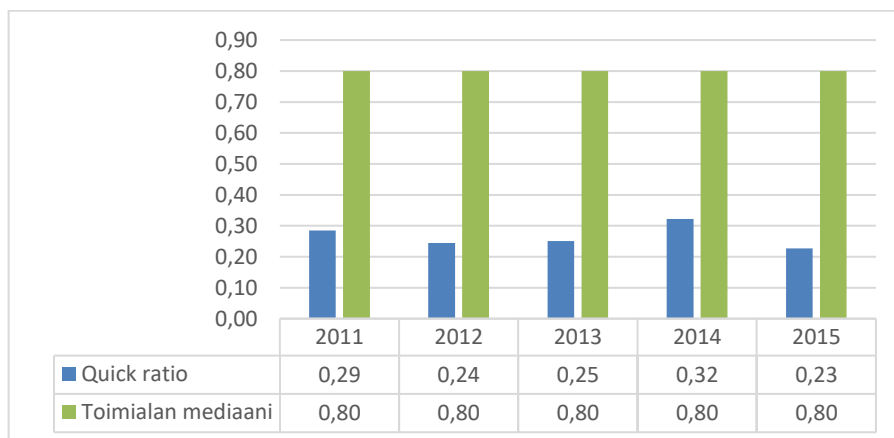
Taulukko 7. Oyj Stockmann Ab:n sijoitetun pääomantuotto-% vuosina 2011–2015.

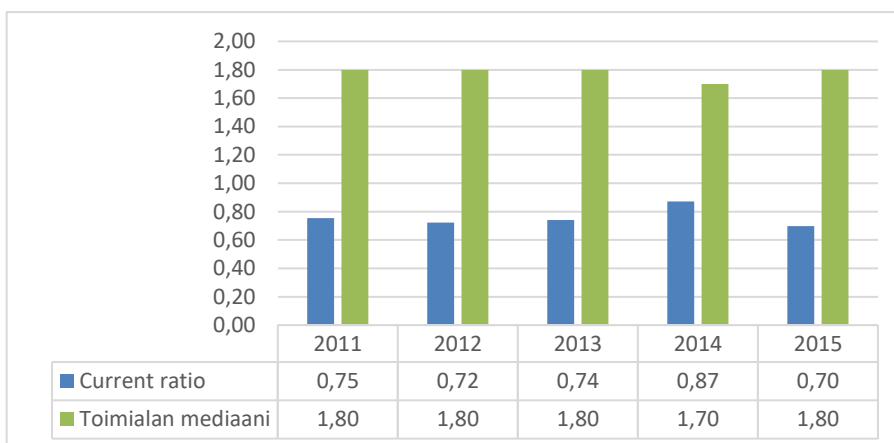
4.4 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Tässä alaluvussa esitellään Oyj Stockmann Ab:n maksuvalmiuden tunnuslukujen kehitys sekä toimialan vastaavien lukujen mediaaniarvon kehitys. Yrityksen kykyä suoriutua lyhyellä aikavälillä erääntyvistä juoksevista kuluista ja yllättävistä mak-suista ajallaan ja edullisimmalla mahdollisella tavalla kuvataan tässä quick ration, current ration, myyntisaamisten kiertoajan ja ostovelkojen kiertoajan avulla.

Taulukon 8. kuvaaman quick ration toimialan mediaanin voidaan todeta olevan vii-tearvojen mukaan tyydyttävällä tasolla, kun taas Stockmannin vastaava arvo jää jo-kaisena tarkasteluvuonna heikoksi. Näin ollen Stockmannin mahdollisuus selvitä lyhytaikaisista veloistaan ainoastaan rahoituspääoman turvin on ollut heikko vuo-sina 2011–2015. Kuten maksukyvyyn tunnusluvuista kertovassa teorialuvussa ker-rottiin, on quick ratio tunnuslukuna heikko, sillä se kertoo ainoastaan taseen laati-mispäivän maksuvalmiustason. Koska Stockmannin kokoisella yrityksellä on run-saat rahavarat (29,3 milj. euroa vuoden 2014 taseessa), tulee se toimeen pienem-mälläkin rahoituspuskurilla, joten quick ration taso ei viesti Stockmannin kannalta kriittistä tilaa.

Taulukko 8. Oyj Stockmann Ab:n quick ratio arvot vuosina 2011–2015.

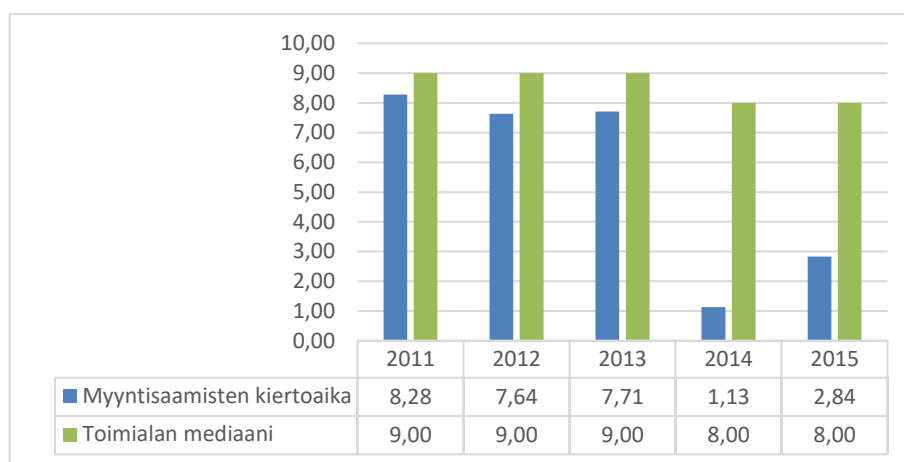
Taulukossa 9. esitetty Stockmannin vuosien 2011–2015 current ration kehitys noudattelee samaa linjaa kuin quick ratio. Current ratio on kuitenkin hieman armollisempi maksuvalmiutta kuvaava tunnusluku, sillä siinä huomioidaan mm. varaston arvo omaisuutena. Quick ration tavoin tämäkin tunnusluku viestii kuitenkin Stockmannin heikkoa maksuvalmiutta lyhyellä aikavälillä tarkasteltuna. Current ration tarkastelussa tärkeintä usein on sen kehitys tilikausien välillä, ja Stockmannin kohdalla kehitys on ollut hyvin tasaista.

Taulukko 9. Oyj Stockmann Ab:n current ratio arvot vuosina 2011–2015.

Stockmannin myyntisaamisten kiertoaajan kehitys on kuvattu alla olevassa taulukossa 10. Kyseinen tunnusluku kuvaa sitä, kuinka pitkään Stockmannin myyntitulot ovat saamisina ennen kuin niistä saadaan suoritus. Vuosina 2011–2013 Stockman-

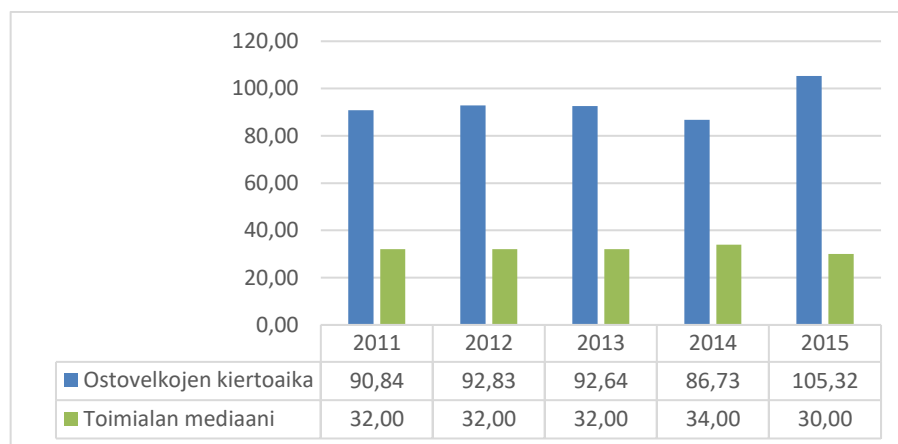
nin myyntisaamisten kiertoaika päivissä pysytteli hyvin lähellä toimialan mediaania, mutta muiden edellä esitettyjen tunnuslukujen lailla, se laski merkittävästi vuonna 2014. Todennäköisin syy tälle on myynnin määrän lasku. Näin ollen vaikka lyhyt kiertoaika onkin positiivinen asia, ei muutoksen syy kuitenkaan aikaisemmin käsiteltyjen tunnuslukujen valossa ole sitä.

Taulukko 10. Oyj Stockmann Ab:n myyntisaamisten kiertoaika (pv) vuosina 2011–2015.

Taulukossa 11. kuvattu Stockmannin ostovelkojen kiertoaika on quick ration ja current ration lailla pysytellyt suhteellisen samalla tasolla viimeisen viiden tilikauden aikana. Vähittäiskaupan alan mediaaniin verrattuna Stockmannin ostovelkojen kiertoaika on kuitenkin todella pitkä ja vuonna 2015 se jopa ylitti 100 päivän rajan, joka on noin kolminkertainen toimialan mediaaniin, joka on noin yksi kuukausi, verrattuna. Stockmannin ostovelkojen kiertoajan pituus on hyvin pitkä, mikä saattaa kertoa siitä, että se on tarvinnut enemmän aikaa ostovelkojen hoitamiseen. Toisaalta se taas kertoo siitä, että maineikkaana ja pitkään alalla toimineena yrityksenä sen on todennäköisesti ollut keskimääräistä helpompaa saada pidennettyä maksuaikaa ostovelkoille.

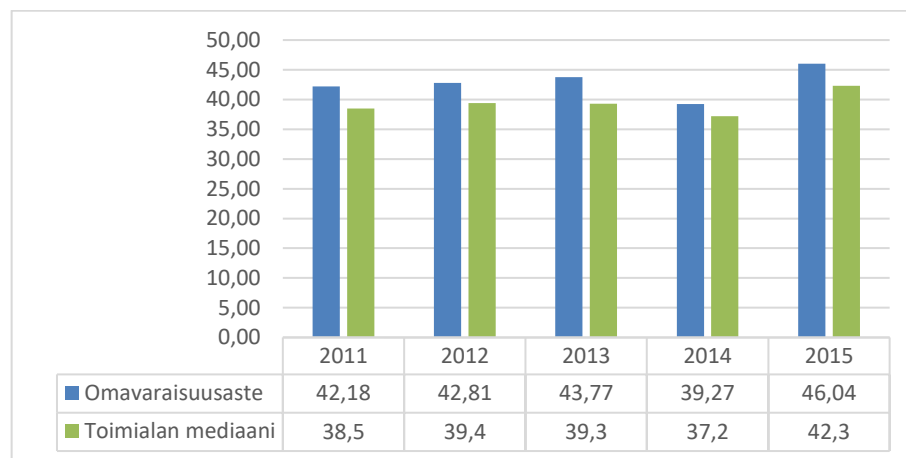
Taulukko 11. Oyj Stockmann Abp:n ostovelkojen kiertoaika (pv) vuosina 2011–2015.

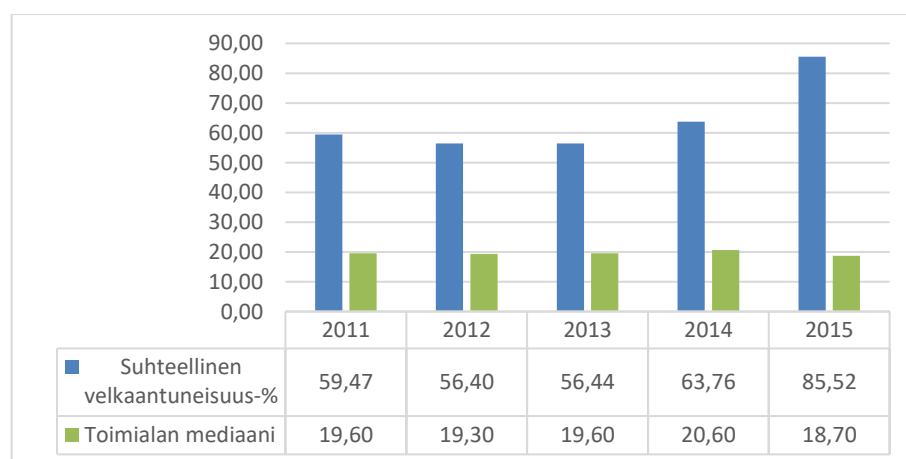
4.5 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Edellisessä alaluvussa esitetyt maksuvalmiuden tunnusluvut kuvasivat Stockmannin kykyä suoriutua velvollisuuksistaan lyhyellä aikavälillä. Tässä alaluvussa on tarkoitus tehdä selkoa tapausyrityksen kyvystä suoriutua velvoitteistaan pitkällä aikavälillä. Vakavaraisuuden tunnuslukuina tässä on teoriaosuudessa esitetyt omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus sekä gearing eli nettovelkaantuneisuusaste.

Stockmannin omavaraisuusasteen kehitys on kuvattu taulukossa 12. Omavaraisuusasteella kuvataan yrityksen tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä pitkän aikavälin taloudellisista sitoumuksista. Tunnuslukuanalyysin tarkastelujakson eli vuosien 2011–2015 aikana Stockmannin omavaraisuusaste on pysytellyt jatkuvasti kaupan alan mediaanin yläpuolella. Yritystutkimus ry:n (2011, 67) antamien ohjearvojen valossa Stockmannin omavaraisuusaste ylittää ”hyvän” kaikkina vuosina, paitsi 2014, ollen hieman päälle 40%. Toimialan mediaani puolestaan on 2015 vuotta lukuun ottamatta jäänyt pienellä erolla ”tydyttävän” puolelle. Stockmannin omavaraisuusasteen taso selittyy pitkälti yrityksen pitkällä historialla ja menestyksellä menneisyydellä.

Taulukko 12. Oyj Stockmann Ab:n omavaraisuusaste vuosina 2011–2015.

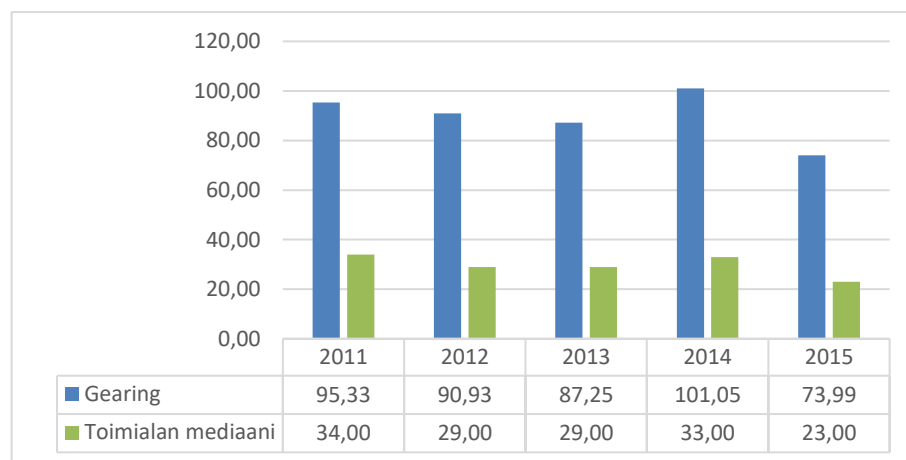
Taulukossa 13. on esitetty Stockmannin suhteellisen velkaantuneisuuden kehitys tarkasteluajanjakson aikana. Toimialan mediaani on pysytellyt suorastaan erinomaisella tasolla, 20% tienoilla, kun Stockmannin vastaava luku on parhaimmillaan ollut 56,4% ja pahimmillaan, vuonna 2015, jopa 85,52%, jota voidaan pitää hyvin heikkona. Syy kehitykselle löytyy todennäköisesti supistuneesta liikevaihdosta, kuten monen muunkin tunnusluvun kohdalla.

Taulukko 13. Oyj Stockmann Ab:n suhteellinen velkaantuneisuus-% vuosina 2011–2015.

Viimeinen vakavaraisuutta kuvaava tunnusluku tässä tunnuslukuanalyysissä on gearing eli nettovelkaantumisaste, jonka kehitys on kuvattu Stockmannin osalta

taulukossa 14. Taulukossa gearing on esitetty prosenttimuodossa ja hyvän vakava-
raisuuden yrityksellä sen arvo alle 100%. Stockmann on hyvin vieraspääomavoit-
toinen yritys eli sen rahoitusrakenne on perinteisestikin ollut enemmän vieraan kuin
oman pääoman varassa. Vaikka korkea velkaantuneisuus hankaloittaa mahdollisen
lisärahoituksen saamista, on Stockmannin tilanne kuitenkin sen maineen ja histo-
rian kannalta suhteellisen neutraali.

Taulukko 14. Oyj Stockmann Ab:n gearing arvot vuosina 2011–2015.

5. YHTEENVETO

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tehdä selkoa siitä, miten Oyj Stockmann Abp:n taloudellinen tila on muuttunut viimeisen viiden vuoden aikana tiukentuneen taloustilanteen ja kiristyneen kilpailun vuoksi. Tämän selvittämiseksi suoritettiin Oyj Stockmann Abp:n vuosien 2011–2015 konsernitilinpäätöksiä annin perusteella tunnuslukuanalyysi. Tunnuslukuanalyysissä saatuja arvoja peilattiin yleisesti hyväksyttyihin, tutkielman teorialuvussakin esitettyihin, ohjearvoihin sekä Navita Yritysmalli -työkaluista saatuihin vähittäiskaupan alan mediaaniarvoihin.

Tutkimuksen ensimmäinen tavoite oli selvittää, miten tilinpäätöstiedoista johdetaan maksuvalmiuden, kannattavuuden sekä vakavaraisuuden tunnusluvut, ja miten näiden avulla pystytään muodostamaan kuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Jotta lukijalle rakentuisi selkeä kuva tunnuslukuanalyysin luvuista ja sen antamista vastauksista, tehtiin ensin kattavasti selkoa hyvästä kirjanpitotavasta ja siihen pohjautuvasta tilinpäätöksen periaatteista ja lainalaisuuksista.

Tässä tutkielmassa toteutettiin kvantitatiivinen tunnuslukuanalyysi tapausyrityksen vuosien 2011–2015 tilinpäätösinformaatioon pohjautuen sekä Navita Yritysmalli -ohjelmasta saatujen vähittäiskaupan alan tunnuslukujen mediaaniarvojen kehitykseen pohjautuen. Tämän opinnäytetyön empiriaosuuteen otettiin analyysiin mukaan useampi tilikausi, sillä yhden tilikauden perusteella ei tule muodostaa johtopäätöksiä pidemmän aikavälin kehityksestä. Lisäksi toimialavertailu toi syvempää ymmärrystä tapausyrityksen taloudellisen tilanteen kehityksestä. Kilpailijayritysten, kuten Anttilan ja Sokoksen, vastaavien tunnuslukujen analyysi olisi huomattavasti syventänyt analyysin tuloksia, mutta ajan puutteen takia niitä ei ole huomioitu tässä tutkielmassa.

Stockmannin kannattavuus on ollut suhteellisen hyvällä tasolla vuoteen 2014 asti, jolloin vähittäiskaupan alan markkinakehitys laski jyrkästi ja Venäjän ruplan arvo romahti, mikä vaikutti huomattavasti konsernin kannattavuuden tunnuslukuihin. Myös ulkomaalaisten verkkokauppojen kasvu ja niiden aikaan saama hintakilpailu on ajanut Stockmannin taloudellisesti ahtaalle laskevien katteiden ja vähentyneen

myynnin takia. Vuonna 2015 oli nähtävissä pientä parannusta joidenkin kannattavuuden tunnuslukujen kohdalla, mikä tekee tulevien 2016 tunnuslukujen tarkastelusta erittäin mielenkiintoista. Liiketoiminnan kannattavuus siis laski merkittävästi tarkasteluajanjakson aikana, mutta yrityksen pitkän historian ja vahvan brändin arvosta, sekä vuoden 2015 tilinpäätöksestä ilmenevien rakennusten ja maa-alueiden uudelleenarvotuksen ansiosta Stockmann on pystynyt vaikuttamaan kehitykseen positiivisesti. Ruplan arvon laskemisen lisäksi kuluttajien ostovoiman heikkeneminen vaikutti selkeästi Stockmannin kannattavuuteen. Koska taloudellinen epävarmuus sekä mahdolliset taloudelliset vastoinkäymiset ajoivat yhä useamman ajattelemaan kustannustehokkaasti, on moni asiakas todennäköisesti siirtynyt ostoksille huomattavasti edullisimmille ulkomaalaisille verkkokauppasivustoille. Stockmann puolestaan ei ole pystynyt rakentamaan verkkokaupastaan kilpailukykyistä ja houkuttelevaa.

Maksuvalmiuden kehittymisen suhteen ei tarkasteluajavälillä tapahtunut yhtä radikaaleja muutoksia kuin kannattavuuden tunnusluvuissa. Stockmannin maksuvalmiuden luvut ovat oletettavasti aina olleet suhteellisen matalat toimialaan verrattuna konsernin koosta johtuen. Toimialan sisäinen vertailu ei ole kovin mielekästä Stockmannin kilpailijat tuntien. Osuustoiminnallinen Sokos on konsernin suurin kivijalkakilpailija ja muut, lähinnä ulkomaalaiset kilpailijat eivät ole liiketoiminnaltaan suoraan verrattavissa valtavan tavaratausta omaavaan tavarataloketjuun. Myyntisaamisten kiertoaika oli Stockmannilla laskenut huomattavasti, mitä voisi pitää todella positiivisena kehityksenä, ellei todennäköisin syy tälle kuitenkin olisi lasku myynnin määrässä. Stockmannin ostovelkojen kiertoaika oli toimialaan verrattuna täysin omassa luokassaan ja ylitti vuonna 2015 jopa 100 päivän rajapyykin. Kuten tunnuslukuanalyysissä jo todettiin, on Stockmannin ostovelkojen kiertoajan pituus hyvin pitkä. Tämä saattaa kertoa siitä, että se on tarvinnut enemmän aikaa ostovelkojen hoitamiseen, mutta toisaalta se taas kertoo siitä, että maineikkaana ja pitkään alalla toimineena yrityksenä sen on todennäköisesti ollut keskimääräistä helpompaa saada pidennettyä maksuaikaa ostoveloilta.

Vakavaraisuutta eli Stockmannin kykyä selviytyä taloudellisista sitoumuksistaan ja velvoitteistaan pitkällä aikavälillä kuvattiin empirialuvussa omavaraisuusasteen,

suhteellisen velkaantuneisuuden sekä gearingin avulla. Stockmannin omavaraisuusaste on vuosien 2011–2015 ollut hyvä ja pysynyt hyvin samalla tasolla. Suhteellinen velkaantuneisuus on kuitenkin kasvanut merkittävästi, joka sellaisenaan voidaan käsittää negatiivisena asiana, mutta tässä yhteydessä uskon siinä piilevän Stockmannin kannalta positiivisen seikan. Sijoittajilla ja pankeilla on tämän perusteella edelleen uskoa Stockmannin brändiin ja liiketoimintaan ja konsernin tekemien muutosten uskotaan sijoittajien keskuudessa tuovan toivotut muutokset hankalasta nykytilanteesta huolimatta.

Oyj Stockmann Abp on ollut runsaasti esillä viime vuosina sen kohtaamien taloudellisten haasteiden takia. Tapausrityksenä Stockmann on juuri näiden tapahtumien johdosta ollut hyvin mielenkiintoinen tunnuslukuanalyysin kohde, jonka tilanteesta saisi huomattavasti tarkemman katsauksen toteuttamalla laajempi tilinpäätös- ja trendianalyysi. Tässä tutkielmassa käytetty tunnuslukuanalyysi valotti Stockmannin taloudellisen kehityksen suuntaa ja syitä, ja edelleen vahvisti sitä mielikuvaa pörssiyhtiön hyvin haasteellisesta tilanteesta, jota media ja kansa ovat seuranneet suurella mielenkiinnolla.

LÄHTEET

Balance Consulting 2016. Tunnuslukuopas. <http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut>. Viitattu 21.11.2016.

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2000. Tilinpäätöksen tulkinta. Porvoo: WSOY.

Leppiniemi, Jarmo, Leppiniemi Raili. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. 4. uudistettu painos. WS Bookwell Oy. Juva

Kirjanpitolaki 2015. 30.12.1997/1336. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>. Viitattu 23.3.2016.

Niskanen J.- Niskanen M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki. Edita.

Niskanen, J., Niskanen, M. 2004. Tilinpäätösanalyysi. 2. tarkistettu painos. Edita. Helsinki.

Oyj Stockmann Abp tilinpäätös 2011

Oyj Stockmann Abp tilinpäätös 2012

Oyj Stockmann Abp tilinpäätös 2013

Oyj Stockmann Abp tilinpäätös 2014

Oyj Stockmann Abp tilinpäätös 2015

Salmi, I & Rekola-Nieminen, L 2004. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Helsinki. Edita Publishing Oy.

Salmi, I. 2012. Mitä tilinpäätös kertoo? 8. painos. Helsinki. Edita Publishing Oy.

Seppänen H. 2011. Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy

Stockmann 2015. Tietoa yhtiöstä. <http://www.stockmanngroup.com/fi/konserni>. Viitattu 23.3.2016.

Suomen Asiakastieto Oy 2016. Tunnusluvut. <http://www.asiakastieto.fi/voitto/ohje/tunnusluvut.htm>. Viitattu 4.5.2016.

Tomperi S. 2011. Kehittyvä kirjanpitolaitos. 13. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Tuomi-Sorjonen, P. 2013. Kirjanpito, tilinpäätös ja verotus. 1. painos. Sanoma Pro Oy.

Yritystutkimus ry. 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 9. korjattu laitos. Gaudeamus. Helsinki